

BALF seimas

Balfo seimas šį kartą, kaip ir buvo numatyta, buvo negausus. Susirinko apie keturias dešimtis delegatų, skaitant ir su direktoriatu, be to, dalyvavo daugiau kaip kita tiek svečių, daugiausia iš newyorkiečių tarpo.

Seimui pirmininkavo E. Pauzėnė, delegatė iš Detroito. Seimo dalyviai labai patenkinti jos pirmininkavimu, nes ji sugebėjo ir tvarką išlaikyti ir duoti progos visiems nuosirdžiai pasisakyti nuomones svarstomais reikalais.

Daugiausiai laiko seimo diskusijose užėmė Lietuvos Raudonojo Kryžiaus klausimas. Kaip žinoma, šią vasarą Balfio pirmininkas, lankydams Europoje, nutraukė susitarimą su Lietuvos Raudonojo Kryžiaus organizacija, kuria tai organizacijai buvo pavestas Balfio nusiųstų gėrybių tremtiniams skirstymas. Pirmininkas aiškino, kad Liet. Raudonasis Kryžius tas pareigas netinkamai atlikęs. Kuo netinkamai, ligi šiol taip ir nepaaiškėjo. Svarbiausias priekaištas, berods, buvo tas, kad tremtiniai, gaudami pašalpas, nepakankamai įsamiškai būvę įspėti, jog tai iš Balfio, ir kai kurie iš jų atvažiavę į Ameriką, prasiitarę, kad, jei ką gavo, tai iš Raudonojo Kryžiaus, o ne iš Balfio...

Apie tai Dirvoje jau buvo rašyta ir buvo keltas klausimas, ar tikrai ta "operacija" buvo reikalinga.

Vėliau tą klausimą svarstė Balfio direktoriai ir pirmininko aktui nepitarė. Klausimas atsidūrė seime. Kaip tik čia dalyvavo ir visą laiką, iki Balfio pirmininko išvykimo į Europą buvęs Raudonojo Kryžiaus valdybos pirmininkas dr. D. Jasaitis, kuris davė plačių ir nuoseklių paaiškinimų. Seimas nutarė pirmininko aktą laikyti negaliojančiu ir palikti pirmą buvusį padėtį su Balfio pirmininko pasiūlyta pastaba, pagal kurią Raudonasis Kryžius bus Balfio nusiųstų gėrybių skirstytojas, bendradarbiaujant su ten esančiais Balfio įgaliotiniais.

Direktoriatas išrinktas tris pats, tik vieton pasitraukusius Pr. Lapienės dabar įėjo J. Kasmauskas iš Bostono.

Buvo kilęs klausimas dėl įtraukimo į direktoriatą buvusių tremtinių, bet buvo užtikrinta, kad tai neįmanoma, nes įstatymai to neleidžia. Nors ir dabar yra abejojančių, ar tikrai su tais įstatymais taip yra.

Pažymėtina, kad, banketo no seimo nebuvo. Sutikę nepalankiai nuotaiką, rengėjai nuo to sumanymo atsisakė.

Vienintelė

Šiuo metu visame pasaulyje tėra vienintelė lietuvių gimnazija, kurioje be svetimų įtakų moko lietuvių vaikai. Ta gimnazija veikia Diepholze, Vokietijoje. Joje mokosi apie 120 jaunuolių, kurių dalis matoma šiame puslapyje dedamoje nutraškoje.

Apie pusę mokinių yra kilę iš Mažosios Lietuvos. Jie išlaikomi įsteigta bendrąja ir rusiška Lietuvos atečiai.

Gimnazija be dosnios lietuvių paramos nepajėgtų išsilaikyti. Pati gimnazijos vadovybė yra išleidusi atsisaukima, kuriame prašo atsiminti sunkią gimnazijos padėtį ir savo aukomis pagelbėti.

Iš įvairių vietų ateina pranešimai, kad tai gimnazijai prama pradama organizuoti. Clevelande įsteigė ir specialus komitetas (A. Nasvytis, S. L. Nauskas ir A. Juodvalkienė) gimnazijai padėti. Tremtiniai savo susirinkimo metu sumetė 126 dolerių. Komitetas žada veiklą išplėsti ir prašo visų nuosirdžių tautos.

EINA
35
metai

Gėdingai ar garbingai?

Prezidentas Trumanas savo kalboje į Kongresą pareiškė:

— Šita grėsmė mes galime sutikti beprotiškai arba išmintingai. Mes galim ją sutikti bailiškai, arba narsiai, gėdingai, arba garbingai.

Toliau prezidentas, dėstydamas vyriausybės pažūras ir netiesiogiai atsiliepdamas į Hooverio bet Tafto pareiškimus, dėstė tokias mintis:

Visos laisvosios tautos yra pavojuje. Vienintelis jų išsigelbėjimas yra būti draugė. Nei viena tauta neris apsaugos, jeigu savimeiliškai tik pati sau įsiekos užuovėjos nuo audros.

Carų imperializmo vieton stodo dar ambicingesnis, dar stipresnis ir grėsmingesnis sovietinių vadų imperializmas.

Dabartiniai sovietų valdytojai parodė, kad jie yra pasirengę pavartoti jėgą, kad sunaikintų laisvas tautas ir užviešpatuotų visame pasaulyje.

Sovietiniai imperialistai turi du būdus vykdyti savo destruktiviam darbui. Jie vartoja subversijos ir vidinės revoliucijos metodus, ir jie vartoja išorinės agresijos metodus. Rengdami bet kurios rūšies tokį puolimą, jie kusto klasinius nesutikimus ir netvarką. Jie kusto sabotažą. Jie tyčia stengiasi sukludinti ekonominį pagerėjimą.

Šalia viso mūsų turimo materialinio pajėgumo, laisvų tautų žymiausia jėga yra jų bendruose idealuose. Laisvos tautos tiki žmogaus orumą ir vertingumą. Mes tikime kiekvienos tautos nepriklausomybę. Mes tikime, kad "laisvos ir nepriklausomos tautos gali jungtis tvarkos ir teisės pagrindais.

Bet laisvasias tautas jungia ir kai kas daugiau, negu tik idealai. Jos yra reali bendruomenė, sujungta savęs apsirūpinimo ir savisaugos ryšiais. Jeigu jos pakrikty, rezultatas būtų fatalus žmogaus laisvei.

Mūsų krašto saugumas yra giliai susijęs su kitų kraštų saugumu. Jei jiems reikia mūsų paramos, tai mums reikia jų. Mūsų saugumas atsidūrė pavojuje, jei sovietams pasisektų įjungti į savo karo mašiną išteklius ir žmones iš laisvųjų tautų, esančių ties jų imperijos sienomis.

Jei Vakarų Europa kristų į sovietų rankas, tai jie padvigubintų savo anglies ir patrigubintų pieno išteklius. Jei Azijos ir Afrikos laisvosios tautos patektų į jų rankas, tai mes netektumėm gyvybiškai mums reikalingų medžiagų šaltinių, jų tarpe ir uranijaus, kuris yra esminis mūsų atominių ginklų pajėgumui. O žmonių jėgos jų vadovybėje atsidurtų tokios, su kuriomis sus-

lyginti mums nebeliktų vietės.

Mes esame stipriausias atsiras narys šioje bendruomenėje ir todėl ir mūsų atsakomybė yra speciali. Mes turime imti vadovavimo sutinkant tą grėsmę laisvei ir padėti apsaugoti nepriklausomų tautų teises.

Mūsų bendro gynimosi šūkas yra Atlanto bendruomenė. Europos apgynimas yra pagrindas viso laisvojo pasaulio apgynimo — įskaitant ir mus pačius. Po Jungtinių Valstybių Europa yra didžiausia pasaulyje gamykla. Ji taip pat yra tėvynė didžiųjų religinių tikėjimų, kuriais dalinasi ir didžiama mūsų piliečių — tikėjimų, kuriems dabar tiesiogiai graso ateistinis komunizmas.

Strategiškai, ekonomiškai ir moraliai Europos gynimas yra mūsų pačių gynimas.

Taika mums yra brangi. Bet dar brangesnė už taiką yra laisvė ir teisingumas. Mes kovosime, jei reiks kovoti, kad išlaikytume laisvę ir apsaugotume teisingumą nuo sunaikinimo.

Tai yra dalykai, kurie teikia prasmę mūsų gyvenimui, dalykai, kuriuos mes laikome didesniais už mus pačius.

Štai mūsų siekimai — TAIKA, LAISVĖ, TEISINGUMAS.

Malonu girdėti tokias mintis, reikiamas galingiausio pasaulio krašto prezidento, mintis, kurios skelbiamos, kaip to krašto politikos pagrindiniai dėsniai.

Tiesa, tose mintyse vis tebegirdime kalbant tik apie laisvojo pasaulio, apie laisvų tautų gynimą, sunku įžvelgti, kas gi lieka jau pavergtoms tautoms ir pavergtiems žmonėms... Vis dar reikia tenkintis lyg ir atsitiktine užuomina, jog tiki ir visų tautų laisvę, jog šalia laisvės bei taikos dar turi būti ir teisingumas.

Yra pagrindo manyti, kad vadinamieji diplomatiniai sumetimai šiandien vis dar neleidžia politikoj atsakingiems asmenims aiškiai pasakyti, kad vienintelė priemonė atsipirti prieš esančią grėsmę — išrauti pačias jos šaknis. To paprastai neleidžia sakyti ta paprasta priežastis, kad dar nėra suorganizuotos jėgos, kuria būtų galima tinkamai paremti toliau siekiančius pareiškimus.

Bet jei tikrai būtų kalbama tik apie likusių laisvų kraštų apgynimą, tai visi tie gražūs žodžiai būtų tik veidmainybė ir savęs apgaudinėjimas. Kadangi tai jokiū būdu nepašalintų nei esamos grėsmės, nei juo labiau, nepadėtų įvykdyti teisingumo. Toks apsiribojimas, vistiek būtų arčiau prie bailiškumo, negu prie narsumo, ir arčiau prie gėdingumo, negu prie garbingumo.

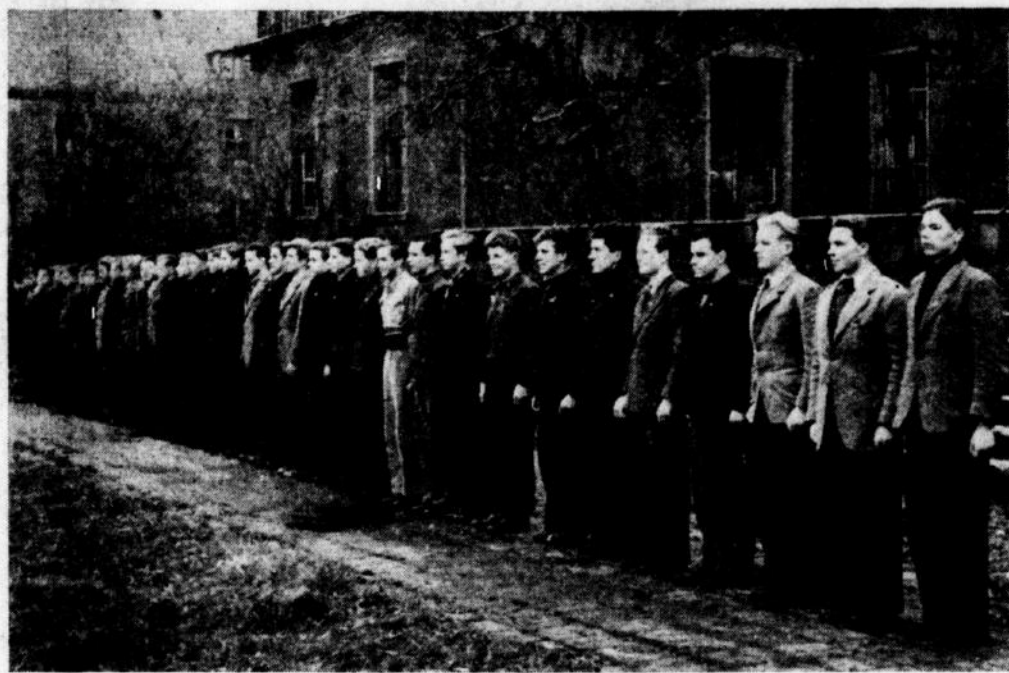
Ar susitiks keturi didieji?

Tarp vakarinių sąjungininkų sostinių ir Maskvos dabar vyksta pasikeitimai notomis dėl keturių užienių reikalų ministerių konferencijos. Pereitą rudenį rusai pasiūlė tą konferenciją, siūlydami svarstyti Vokietijos problemą. Washingtonas iš karto buvo tos nuomonės, kad tai būtų tik laiko gaišinimas, tačiau Londonas ir Paryžius norėjo vis dėlto pabandyti. Visi trys atsakė, kad sutinka susitikti, jei bus kalbama ne tik apie Vokietiją, bet apie visas pasaulio bėdas.

Maskva dabar atsakė, ir tame atsakyme kalba vis daugiausiai apie Vokietiją. Tiesa, griežtai neatsisako kalbėti ir apie kitą. Tačiau vis sako, kad svarbiausias klausimas yra Vokietijos demilitarizacijos klausimas. Dėl prieminimo, kad rytinė Vokietijoje rusai po "milicijos" priedangą jau yra sukūrę vokiečių kariuomenę, rusai notų tvirtina, kad tas vokiečių apginklavimas yra prasimanymas nuo pradžios iki galo...

DIRVA

THE FIELD

Atsk. Nr.
8
centai

Vienintelės lietuvių gimnazijos mokiniai Diepholze, Vokietijoje.

TAUTIEČIAI!

Ižengėme į Naujuosius Metus didžios nerimasties kamuojami ir drauge didžios vilties gaivinami.

Kremlius vadovaujamas pasaulinis komunizmas kesinasi nužudyti vakarietiškojo civilizaciją ir pavergti visą žmoniją. Tolinųjų Rytų įvykiai atidarė akis ir tiems, kurie dar svyravo ir abejojo, paryskino Maskvos klastą ir jos 1940 metų agresiją prieš Lietuvą ir kitas Baltijos valstybes. Labiau nei kada nors pasaulis supranta šiandien, kad tautų laisvė ir demokratijos laimėjimas sąlygoja pastovią taiką ir žmonių pažangą. Laisvė, kaip ir taika bei valstybių saugumas, yra nedalomi.

Atsilankę šiandien Washingtono po sėkmingai praėjusio Balfio seimo, po konferencijos New Yorke su estų ir latvių veikėjais, kurioje buvo aptartos bendros veiklos gairės, po pasitarimo su Voice of America vadovybe, iš kurios gautas užtikrinimas, kad Amerikos Lietuvių Tarybos pastangos sudaryti sąlygas prabilti iš čia lietuvių kalba netrukus duos praktiškus vaisius, mes savo įteiktame Valstybės Sekretoriui rašte pareiškėme, kad Amreikos lietuvių visomis išgalėmis remia ir rem Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybės pastangas sulaukyti pasaulinio komunizmo veržimąsi ir likviduoti jo agresijos padarinius; kad pakibus virš Europos grėsmė yra drauge grėsmė ir Amerikai; kad negana sudrausti komunistinių agresorių Azijoje, bet kad reikia likviduoti ir 1940 metų agresijos padarinius Europoje; kad Lietuvos valstybės išlaisvinimas turi būti įsamiškai įjungtas į Amerikos taikos ir antrojo pasaulinio karo politinio likvidavimo programą; mes pertiekėme vieną Amerikos lietuvių pasiryžimą veikliai įsijungti į Jungtinių Amerikos Valstybių organizuojamą pasipriešinimą pasaulinio komunizmo užmačioms ir suformulavome mūsų konkrečius, gyvenamo politinio momento diktuojamus, pageidavimus.

Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomojo Komiteto Jūsų vardu padarytas žygis įpareigoja visus šiame krašte gyvenančius lietuvius. Žodžius turi sekti darbai, nes tik iš mūsų darbų pasaulis spręs, ar mūsų tauta, mūsų ir mūsų tėvų žemė turės būti laisva ir nepriklausoma. Todėl dar labiau suglaudinkime gretas ir pademonstruokime šiam

kraštui ir visam pasauliui mūsų politinį subrendimą ir laisvės branginimą.

Artimiausia proga tai padaryti — tinkamai paminėti trisdešimtis trečiąją Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukaktį ir smobilizuoti kovai dėl Lietuvos išlaisvinimo reikalingas lėšas. Visose mūsų didelio, plataus ir galingo krašto vietose, kur tik esama lietuvių, taiti turi būti padaryta. Ten, kur vietos jėgos yra nepakankamos, kreipkitės į didesnius Amerikos Lietuvių Tarybos skyrius, — jie mielai Jums patalkins. Priimkite rezoliucijas šiame atsisaukime paliestais klausimais ir pasiųskite jas savo valstybių senatoriams ir kongresmanams.

Kovai dėl Lietuvos išlaisvinimo lėšų telkimas nesiriboja Lietuvos valstybės nepriklausomybės sukakties proga. Šiais kritiškais metais Amerikos Lietuvių Taryba yra užsibrėžusi sukelti 100,000 dolerių sumą. Kaip jau esame paskelbę, mūsų tautinė garbė ir mūsų istorinė pareiga reikalauja, kad tas užsimojimas būtų ištesėtas. Nuo Jūsų, Tautiečiai, pareis Laisvės Mobilizacijos Vajaus pasisiekimas.

Šių metų sausio 12 dieną įsigali tarptautinė konvencija tautų žudymui sudrausti, dėl kurios sudarymo ir ratifikavimo Amerikos Lietuvių Taryba yra padariusi tiek daug pastangų. Aki-vaizdoje skaudžių mūsų pavergtos tautos išgyvenimų yra tai svarbus įvykis.

Gausi ir pajėgi mūsų lietuviškoji šeima šiame krašte padidėjo 25,000 atvykusiųjų iš tremties. Visi jie, kietos tremties dalios užgrūdinti, yra bekompromisiniai kovotojai su sovietiškomis užmačiomis ir už Lietuvos išlaisvinimą.

Atidėję į šalį visa tai, kas gali mus skirti, pajungę mūsų grupines ir asmenines ambicijas ir visą mūsų valią vienam didžiam ir istoriniam uždaviniui — Lietuvos valstybės išlaisvinimui ir kryžiuojamos bei naikinamos lietuvių tautos išsaugojimui, vieningai spieskimės apie AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBĄ ir su pasitikėjimu talkinkime VYRIAUSIAJAM LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETUI.

Vienybės ir tautinio susidrausminimo ženkle mes laimėsime.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS
VYKDOMASIS KOMITETAS

Washingtonas,
1951 m. sausio 8 d.

Ka pasakė Taftas

Senatoriaus Tafto kalba apie užsienio politiką, pasakyta dar prieš prezidento kalbą, nuaidėjo dar garsiau, negu Hooverio kalba, kaip naujo Amerikos izoliacionizmo balsas. Tiesą sakant, toks Tafto kalbos įvertinimas nėra teisingas. Joje yra nemaža vietų, kuriose yra nurodomi tikrai tikslūs pataisymai esamoje politikoje, kuriuos vykdant galima būtų tikėtis realesnių rezultatų, negu iš skambių idėjų gražaus kartojimo, kuriuo pasižymėjo prezidento kalba.

Gal dėl tų dalykų Maskva apšaukė Taftą agresijos kurstytoju. Tačiau kai kurios Tafto kalbos vietos atrodo lyg tik dar neseniai nuimtos nuo... Višinskio lūpų.

Jis pareiškė, kad prezidentas sulaužė konstituciją, siūsdamas Amerikos kariuomenę į Korėją, nepasiklauses Kongreso; Kad Amerika yra be reikalo įklampinta į Korėjos karą; kad tas karas pradėtas, naudojant neegzistuojančią Jungtinių Tautų jėgą; kad Jungtinės Valstybės kariauja Korėjoje, prisidengdamos Jungtinių Tautų Organizacijos autoritetu, bet kad toji organizacija nutarimus tuo reikalu esanti padariusi kaip ir JAV vyriausybės priversta...

Toliau Taftas pareiškė, kad į Europą kariuomenės siųsti be Kongreso leidimo neturi teisės, be to, jo nuomone, to ir nereikia daryti. Negerai esą ir tai, kam prezidentas paskyrė Amerikos generolą vadovauti Atlanto Sąjungos jungtinei kariuomenei. Jo nuomone, užtenka Amerikai turėti stiprų laivyną ir stiprią aviaciją, kuri reikalui esant paremtų gynimąsi tų, kurie tikrai nuri gintis. Jis nemano, kad tą aviaciją ar laivyną tiktų naudoti puolimo tikslams.

Organizavimas karinių jėgų Europoje, Amerikai aktyviai vadovaujant, galis tik paskatinti sovietus į puolimą (Teisingai pastebėta — neorganizuok karinių pajėgų prieš agresorius, nes jam taitai gali nepatikti...)

Senatorius pareiškė net, kad jis tuo tarpu neturįs jokių duomenų, iš kurių būtų matyti, kad sovietai rengiasi puliti. Juk jau yra pasakyta, kad sovietų puolimas Europoje būtų pasaulinio karo pradžia, jie tą žino ir negalima esą įsivaizduoti, kad jie taip neprotingai rizikuotų.

(Vienas senatorius ta proga priminė Idaho senatoriaus Borah pareiškimą 1939 metų pavasarį. Tas irgi tvirtino esąs labai gerai informuotas apie Europos padėtį ir galis užtikrinti, kad ten nėra jokio karo pavojaus. O po kelių mėn. karas prasidėjo.)

Bet jo kalboje yra ir teisingų pastabų. Jis pasmerkė slaptają diplomatiją, pasmerkdamas Teherano ir Jaltos susitarimus, atidavusius sovietų įtakon Baltijos kraštus, Balkanus, Austriją, pusę Vokietijos ir kt.

Teisingai jis pastebėjo ir tai, jog juokinga yra kalbėti apie išvengimą karo su Kinija, kada tas karas jau vykst ir Amerikos kariai žūsta kovose su kinais. Todėl, sako, reikia nieko nedelsiant padėti Čiankaišekui, kad jis galėtų su savo turima kariuomene puliti kinius komunistus ir tuo palengvinti dabartinę kovą su jais.

Jis taip pat patarė ir daugiau susidomėti ir Ispanijos strateginių galimybių išnaudojimu. Jo nuomone, nereikia su bolševikais kovoti sausumoje, kur Amerikos kariuomenei nėra vilties laimėti. Reikia labai sustiprinti aviaciją ir ją taip panaudoti, kad kitų tautų kariuomenėms būtų jau nesunku, naudojantis Amerikos ginklais, nugalėti aviacijos pakrikdytus priešus. Jis patarė realiau pagelbėti ir pavergtų kraštų kovotojams, nesitenkinant tik Voice of America kalbomis.

Tos mintys yra vertos kompetentingų asmenų studijų. Jos, tarp ko kita, nebe visur suderina su vien tik apsigynimu.

KAS ir KUR

- VLIKas spausdina knygele, kurioje surinkti visi memorandumai, išteikti UNO genocido reikalai.
- Lietuvaite Irena L. Gudeliūnaitė, gyvenanti Argentinoje, sudarė sutartį vaidinti statomose filmose.
- Žinomas Kauno prekybininkas J. Karvelis, tremties metu gyvenęs Austrijoje, atvyko į Chicago.
- Komunistinė spauda praneša, kad Vilniaus universitete kukliams naujas dainų ir šokių ansamblis, kuriam bus pavesta specialūs uždaviniai, greičiausiai agitacija. To ansamblio dirigentu busias Sližys, o šokių vadovu Lingys.
- Iki šio laiko dar tebėra neatstatyta paskutinio karo metu sugriauta Virbalio geležinkelio stotis. Tik dabar, neva, pradėta rūpintis jos atstatymu.
- Gruodžio mėn. 17 d. Lieze - Tillur įvyko Belgijos lietuvių atstovų ketvirtas metinis susižiavimas. Į valdybą išrinkti: Aranauskas, Paulauskas, Dėdinas, Sekmokas ir Benevičius.
- Lietuvių tremtinių tarpe Vokietijoje plačiai diskutuojamas iškeltas pasiūlymas sudaryti iš tremtinių keturias divizijas Europai ginti.
- Komunistinė spauda praneša, kad Vilniaus universiteto rektoriumi esąs prof. Bučas, prorektoriumi B. Jankauskas, protorūgu Lazutka.
- Ir šią žiemą Vokietijoje pasilike tremtiniai skundžiasi nuolatiniu stovyklų perkėlimu. Perkėlimai vyksta neplaningai, į neparuoštas gyvenimui patalpas.
- Buv. VLIKo narys Mečys Vailiūnas, pakeliui į JAV, Bremen - Vegesach stovykloje susilaukė trečiojo sūnaus ir kurį laiką ten turės pasilikti.
- Dail. K. Žeromskis pakvietas į Kolumbijos universitetą dėstyti dekoratyvinį meną.
- Siomis dienomis išleistas antrasis Kario numeris ir jame pranešta, kad Karys eis kas mėnesį. Karį redaguoja: Simas Urbonas, St. Butkus ir Aug. Astrauskas.
- Australijos lietuvių laikraštis "Australijos Lietuvis" nuo šių metų sausio mėn. pradės išleisti spausdinti savo spaustuvę, sukurtoji skaitytojų sukolomis ir aukomis. Iki šiol buvo spausdinamas rotatorium. Paskolą sudėjo 326 skaitytojai 788 svarų sumoje.
- Detroit, Mich., veikia Radio Klubas, kaip paaikšėjo metinime pranešime, laikosi gerai, nes turis net 2.000 dolerių einamojo sąskaitoj.
- Šveicarijoje gyveną lietuvių Kalėdų proga paskyrė savo auką vieninteli Diepholzo lietuvių gimnazijai Vokietijoje.
- VLIKo narys Vyta. Vaitekūnas gruodžio 18 d. iš Vokietijos išvyko į JAV ir žada apsigyventi Clevelande. V. Vaitekūno vietą VLIKe užėmė J. Grinius.
- Sausio 8 d. iš Vokietijos į JAV išvyksta Dr. M. Kavolis. Vyksta į Chicago.
- Melbourne, Australijoje, gyvenantieji lietuvių pradėjo rinkti lietuviškas knygas ir nori įsteigti pirmąją biblioteką.
- Sydnejuje, Australijoje, inž. M. Bogužas įsteigė statybos firmą "Statyba". Nuo naujų metų pradžios jau pradeda statybų vykdymą.
- Apie 1.250 lietuvių tremtinių yra įsikūrusių Argentinoje.
- Lietuvoje išleista rašytojo poeto V. Mykaloičio — Rutino eilėraščių knyga "Veidu į žemę". Knygoje 38 eilėraščiai, parašyti pagal okupantų reikalavimus.

Skaityk ir garsinkis Lietuvių Naujienose, paveiksluotas 32-jų puslapių mėnesinis žurnalas. Įsteigtas 1938 m. Prenumeratos kaina 1 metui \$2.00; 3 metams \$5.00. Adresuok:

LIETUVIŲ NAUJIENOS
332 N. 6th St., Philadelphia 6, Pa.

Gyvenimas Kolumbijos mieste ir kaime

Dirbu Antiokijos departamente Gyvulių Augintojų Sąjungoje, kaip veterinarijos gydytojas. Mano įstaiga yra pačiame Medellino prekybos centre. Čia pat Medellino geležinkelio stotis ir turgus. Dieną-naktį judėjimas ir klyksmas, pirkimas ir pardavimas, šimtai gatvės pardavėjų ir automobilių bei sunkvežimių, kurie zuja paskėdami dulkių debesys ar purvą (priklausomai nuo to, ar saulė šviečia, ar lyja). Gatvės čia visur asfaltuotos, bet ilgai apiro ir atsidaro duobių. Kodėl jų miesto valdyba netaiso, sunku suprasti. Gal todėl, kad čia labai didelis judėjimas, kitur, kur mažiau judėjimo, gatvės labiau prižiūrimos. Kolumbijoje gyvenančiam ne visur galima rasti logiką.

Pats pastatas, kuriame dirbu, gana didelis, 3-jų aukštų, su kiemu viduje ir langais, išenčiais į kiemą. Šiame pastate yra Antiokijos departamento žemės ūkio Ministerija.

Kai pirmą kartą prieš 16 mėnesių čia atsikrausčiau, visi manimi buvo labai susidomėję ir pirmas savaites be pertraukos aplankydavo, kad susipažintų su mane. "don Conrado" gale užtikrinti, jog visi jie yra "pasiruošę man patarnauti" ir "mano nuolankūs tarnai". Tokios jau yra kolumbičių mandagumo formules. Nereikia jas suprasti pažodžiui, Kolumbičiai dažnai mėgsta sakyti: "mano namas — jūsų namas", bet tai reikia suprasti kaip paprastą kvietimą apsilankyti. Kolumbičiai visuomet mandagus ir draugiškas, retai tekalbas piktu balsu ar nemandagia forma. Tačiau dažnai kolumbičiai nesilaiko savo žodžio, nors ir linkę daug ką lengvai pažadėti. Vietoje neigiamo atsakymo jie vartoja mandagų žodelį "manana" — rytoj.

Mano darbas prasideda 8 val. ryto, kaip ir kitose įstaigose. Ateinu, asirakinu savo kambary, atidarau plačią langus ir duris, nušluostau stovą dulkių sluogsnį, nusėdusį per naktį ant mano stalo, ir čia pat jau prisistažo įstaigos berniukas, pasiūšęs savo "patarnavimą". Atneša "tinto" — juodos kavos, ar Coca-Cola. Po to ateina antras su laikraščiais, trečiasis batų nuvalyti...

Įstaigoje, iš paviršiaus žiūri, gyvenimas vyksta labai demokratiškai. Nėra nei aukštų,

nei žemų tarnautojų, vieni su kitais susitinkę kalbasi, sėdi ir geria "tinto" be jokių ceremonijų. Jeigu, pvz., 12 metų berniukas, atnešęs Coca-Colą, iš 20 centavų neturi gražos, tai jis be baimės eina tiesiai į gretimas ministerio įgaliotinio duris ir kreipiasi: "don Antonio, ar negalėtumėte iškeisti 20 centavų?" Ministeris don Antonio mielai sutinka iškeisti ir dar kurį laiką randa reikalo su berniuku pasišnekėti.

Nespėja dar man berniukas atlikti visus patarnavimus, kai atsiranda ir klijentų. Paprastai prasideda telefoniška. Pranešama, kad tokioje ir tokioje "finkoje", t. y. ūkyje, susirgę brangi importuota karvė ir teraujamasi ar aš negalėsiu atvažiuoti. Atsaku, kad visuomet esąs pasirengęs patarnauti, bet dar klausiu, ko tai karvei trūksta, ar turinti temperatūros ir pan. Savininkas paprastai atsako, kad jis to nežina (jis dažnai yra milijonierius; be dvarų turi daug kitokių biznių ar fabrikų), bet gavęs žinią iš majoromo — ūkvedžio, kuris jam pranešęs apie sunkų atsitikimą.

Išvykose. Pirmosiomis dienomis tarnyboje nebuvo lengva nes buvo kalbos sunkumų ir dar nesiorientavau, kokiomis ligomis antiokiečių karvės mėgsta sirgti. Bet dabar, po 16 mėnesių man galutinai paaikšėjo, kad kiekvieną tolimesnę kelionę reikia pasiimti išties vaistinę, nes dažnai ten, kur nuvykstu, artimiausias miestelis bus už kelių kilometrų, gi jo vaistinė, be Glauberio druskos ar tablečių nuo galvos skausmo, mažai ką tegausi.

Artimesnieji mano tarnybiniai išvykimai būna 10-12 kilometrų į turtuolių vasarvietes aplink Medelliną. Šios vietovės pasiekiamos automobiliu, kurį paprastai prisiunčia pats savininkas. Turtuolių vasarnamiai labai puošnūs, dažnai su marmuru glazuotomis plytelėmis, orchidėjų sodais, baseiniais, fontanais ir palmėmis. Kai kurie jų įrengti net ir su skoniu, o ne vien tik su pinigais. Už gyvenamojo namo būna tvartas, dažniausiai nepuošnus, bet yra keli jų taip pat su glazuotomis plytelėmis ir net radio muzika. Tvartuose būna keletas ar keliolika grynų rasės karvių, lėk-tuvais atgabentų iš JAV. Ka-

naudos ar Anglijos, kainavusių po kelis tūkstančius dolerių. Prižiūrimos jos dažniausiai blogai, nes savininkas gyvena savo viloje tik trumpą atostogų metą, kitą gi laiką čia šeimininkauja basakojis su prie šono ilgu peiliu — mačete, majorodomas, kuris paprastai yra blogai apmokamas ir dažnai tinginys. Karvės šiek tiek duoda pieno — 10-12 litrų, kurių dalį pavagia tas pats majorodomas ar melžėjas. Todėl pieno ūkis savininkui atseina labai brangiai. Bet čia jau įsivyravusi tokia patriotinė tradicija, kad kiekvienas turtuolis privalo turėti savo dvarą ūkmiestyje ir laikyti ten veislines karves, kad visuomenės būtų laikomas gyvulių ūkio kėlėju. Yra gana daug tvartų prie Medellino, įrengtų grynai biznio reikalam, kur nėra jokios prabangos, bet viskas paremta grynais apskaičiavimu. Karvių laikymas prie Medellino gana apsi-moka dėl pieno brangumo: sakoma, kad Medellino pienas brangiausias pasaulyje (litras 28-35 centavai).

Kita rūšis mano išvykų yra tolimos kelionės, kurios užsistia 3-4 dienas. Joms reikia atitinkamai pasiruošti. Vienaip į šaltą, kitaip į karštą žemę. Šaltai žemei pasiimu šiltus baltinius ir "ruaną", didelę vilnonę skarą su skylė viduryje, kuri užsimauna per galvą ir sauguoja nuo šalčio. Į šiltą žemę tenka pasiimti baltas viršutines kelnas, marškinius ir tropinį šal-mą. Abejose kelionėse reikalingos taip pat "alforjos" — odiniai maišai, permetami per bal-ną. Kelionė vyksta automobiliu toli, kol eina keltas. Kai baigiasi važiuojamas keltas, tenka per-sėsti ant arklį ar mulį ir keliauti tolyn jau "camino real", t. y. "karališku keliu", dar vadinamu "camino de herradura" — pasagų keliu — takais, kurie per daugelį šimtmečių indėnų išminti.

Tokie keliai gali atrodyti gana romantiški, nes veda per badugnes, upes, kalnus ir džiungles. Lietuvišku arklį tais takais nepajotum, nes būna stesnių kaip 40 laipsnių nusileidimų ir taip akmenuoti bei siauri, kad vos įtelpa arklis jojos. Tokiais takais jojama 3-8 valandas, kol pagaliau pasiekiamas dvaro majoromo namelis, kuriame tave sutiks didelė ūk-

vedžio šeima ir kur būsi priimamas kaip retas ir malonus svečias.

Kartais tolimosios "haciendos" — stambieji dvarai būna labai dideli, kad net savininkas nei majorodomas nežino, kiek turi hektarų. Haciendos būna nuo tūkstančio ligi keliolikos tūkstančių hektarų. Jų pievos padalintos vielių tvoromis ir ganyklas, kuriose dieną ir naktį ištisus metus ganosi galvijai. Jeigu haciendoje būna veislinių karvių Holstein, Jersey ar kitų, tai jo būna melžiamos toje pačioje ganykloje, o pienas mulais transportuojamas į paskirtą vietą prie plento, nuo kurio jau sunku vežimais vežamas į Medelliną. Pačiame ūkyje jokių kelių nėra o tik takai, kuriais jojama. Hacendose, kuriose laikomos veislinės veislės karvės mėsa, jau mažiau darbo. Jos kartas nuo karto išrenkamos ir nuvaromos į miestą pardavimui. Kartą per metus jos dar būna skiepijamos nuo juodligės ir kitų ligų be gauna vaistų prieš kirminus. Visus ūkio darbus: melžimą, šėrimą (jeigu toks būna), taip pat ir visus žemės ūkio darbus atlieka tik vyrai. Moterys tik tvirtėje ir auginą vaikus, kuri neturtingųjų šeimose būna ne po keliolika.

Haciendoje be majoromo dirba dar keletas ar keliolika kumiečių šeimų, kurių kiekvien-turi namuką. Jis yra gana primityvus. Darbininkas į dieną gauna šiek tiek pieno ir apie d. pezu. Maistą jis perkasi mieste lyje, kai nujoja sekmadienį bažnyčia. Šiaip jis visą dieną praleidžia ant arklis su lasu ran-koje, bejodinėdamas po hacien-dos platybes. Daugelyje stambiųjų ūkių būna ir pradžios mekyklos, išlaikomos savininko. Kai kur, jei miestelis labai toli, yra koplytėlės, į kurias kelis kartus per metus atjoja kunigas pamaldų laikyti.

Pieno ūkis Antiokijoje teegzistuoja apie 20 metų, kai buvo pradėta importuoti veisliniai galvijai. Žemės ūkis, išskyrus kavos ir cukrausmedžių auginimą, Antiokijoje gana primityvus.

Su žmonėmis. Sunku būtų pasakoti apie žmonių mentalitetą. Pirmiausia krenta į akis kolumbičių "geras išauklėjimas". Niekad antiokietis nepa-rodys savo piktoumo ar nepasitenkinimo, visuomet labai mandagus ir draugiškas. Taip pat niekur nepastebėsi vergiškos baimės ar nusizeminimo. Kiekvienas elgiasi kaip lygus su lygiu. Kai milijonierius savininkas atvažiuoja į ūkį, jo apdriskęs kumetis skubinais prakalbinti: "Kaip jums einasi, don Pedro? Kaip lakosi jūsų šeima, kaip sveikata?" Don Pedro atsako, kad jam sekasi labai gerai, ir kumetis pareiškia savo didelį pasitenkinimą. Tais pačiais klausimais ir savininkas kreipiasi į savo kumetį. Ir kai šitas taip pat teigiamai atsako, abudu lieka patenkinti, kad viskas tvarkoje. Po to, kuris pirmas suspėja ištraukti cigaretę, pavaišina antrąjį. Iš šalies klausant nei-ai,ku, kuris iš šių besikalbančių didesnis ponas, nors vienas iš jų tikras milijonierius, atvykęs paskutines markės atuo-mobilu, turis tūkstančius gyvulių ir hektarų, o antras — apdriskęs basakojis, gyvenąs lūšnėje, kuri taip pat ne jo nuosavybė.

Ne tokie draugiški kolumbičiai būna, kai ima politikuoti, ypačiai kai išgeria keletą stik-lėlių. Tada jau norintysis susigriauti kito argumentus pasi-nauduoja net mačete — durk-lais, kuriuos visi kaimiečiai iš-tiesą dieną nešiojasi prie šono. Ir tada šitas įrankis, kuriuo jie ki-riko taką miške, žolę, nutašę kuolą ar apsigynę nuo gyvačių, kuris tarnavo taikingiems tiks-lams, pasigėrusio žmogaus ran-kose pavirsta baisiu ginklu.

Kolumbija — grynai katalikiškas kraštas. Pakelėse ir prie daugelio namų pastatyta daug statulų, kurias pagerbti nesigėdi nei turtingas, nei vargšas. Kepurės pakėlimu, kryžiaus ženklų ar net priklausymu. Emigrantų daro įspūdį kolumbičiai apeli-gi ir procesijų pamėgimas su di-dele pompa, orkestrais, šaudy-mais ir raketomis. Mūsų akimis, šiam kraštui dar trūksta gyven-vus.

(Perkelta į 3-čią pusl.)

RAUDONOJI ŽVAIGŽDĖ

52 autentiškos fotografijos — bolševikų darbų Lietuvoje 1941 birželio mėnesį liudininkės. Trumpi ir tikslūs paaikškinimai lietuvių ir anglų kalbomis.

Gaunama DIRVOJĖ.

Kaina 75 c.

KENKĖJAI

Iš tikrų atsitikimų Lietuvoje per pirmąjį bolševikmetį

Antanas Degutis

1941 metų balandžio 6 dieną į Baidžių pradžios mokyklą buvo suvaryti visos apylinkės ūkininkai išklausti pranešimo, kaip reikia pasiruošti pavasario sėjai.

Ne pirmą pavasarį Lietuvos ūkininkai grūdus sėjo ir ne pirmą kartą tam ruošėsi. Na, bet bolševikiškai sėjai ruoštis tada teko tikrai dar pirmą kartą. Tad ūkininkai rinkosi ir kalbėjosi — kokių gi čia naujų stebuklų mokys...

Dar anksti rytą iš Degutių valsčiaus atvyko net 13 ginkluotų milicininkų, kurie apžūrėjo mokyklą vidų ir iš lauko, ar nėra kokios pragaro mašinos padėta ar taip kokių pinklių įtaisyta, o paskui užėmė sargybos vietas.

— Kad tu surūgtum! — stebėjosi ūkininkai. Būdavo pats Smetona atvažiuoja, ir tai tiek policijos nešniukštinėdavo iš anksto. Čia jau koks komisaras iš pačios Maskvos atvažiuos...

Paskirtą valandą nuo Zarasų plento Zoknių pakalnėn nusileido automobilis. Milicininkai tuoj suvarė ūkinin-

kus į mokyklą, prie durų pastatė vietinius muzikantus — Dabius, su armonika, klarnetu ir smuiku, ir kada aukštieji svečiai kėlė kojas iš automobilio, davė ženklą jiems groti. Grojo jie senovišką revoliucinę dainą "Atsisakom nuo senojo svieto", nes internacionalo ligi to laiko jiems dar niekaip nepasisekė išmokti. Kenkėjai, sabotažnikai!

Du paskaitininkai, nešini sunkiais išsipūtusiais portfeliais, pro sargybos gretas įsmuko į mokyklą. Sargybiniai tuoj užėmė vietas aplink mokyklą iš lauko, o svečius į vidų iškilniai lydėjo pats milicininkų viršininkas Kapralovas.

Ūkininkai savo akimis netikėjo: vienas iš paskaitininkų, kurio portfelis buvo storesnis, kurį Kapralovas vedė pirmutinį ir sodino prie paskaitininkų stalo pirmoj vietoj, rodydamas jam ypatingą pagarbą, buvo ne kas kitas, kaip visų puikiai pažįstamas... Kalmanas Gurvičius iš Antalieptės!

— Tfu, kad tu sukeptum! Tai va,

kas mus mokys, kaip vasarąjį sėti! — pagalvojo dažnas ūkininkas, bet visi tylėjo, puikiai jausdami, kad mintis tai visų ta pati, tik garsiai jos geriau yra nesakyt...

Kalmanioko pasirodymas iš pradžios lyg ir paskleidė nusivylimo šešėlį ūkininkų veiduose: manė, kad čia atvažiuos kas nors net iš Maskvos, o atvažiuo iš Antalieptės... Bet paskui labai greit lyg ir kas atsileido, visi lyg lengviau pasijuto, nes gi — savas žmogus! Laukų dirbti jis tai nepamokys, bet ir ko nors bloga iš Kalmanioko niekas negalėjo laukti.

Kalmaniokas — anksčiau dabartinio draugo Kalmano Gurvičiaus niekas kitaip nevadino, kaip Kalmanioku — buvo visos apylinkės ūkininkų puikiai pažįstamas avių ir veršiukų pirklys iš Antalieptės miestelio. Buvo nedidelio ūgio, plačių pečių ir tikra retenybė žydu tarpe — jo plaukai buvo šviesūs, kaip pašukos. Akys po baltomis blakstienomis buvo gana tamsiai rudos ir lietuviškai kalbėjo su stipriai žydišku akcentu.

Jo prekyba sekėsi neblogai ir jis turėjo pinigų. Žmonės jį mėgo, nes jis neapgaudinėjo, ūkininkams, kuriems teko keltis į vienkiemius, paskolindavo pinigų persikėlimui, nelupo didelių palūkanų, dėl skolų su nieku nesibylinėjo ir skolininkų neišnaudojo — žodžiu

sakant, apie Kalmanioką blogo žodžio negirdėjai. Jau vien tas, kad jį žmonės vadino Kalmanioku, o ne Kalmanu, ne Gurvičium, rodė, kad žmonės jį mėgsta.

Zarasų apskrities komunistų pažiba — Antanas Mėlynis kadai gyveno Antalieptėj ir kaip tik pas Kalmanioką. Kalmaniokas sugyveno gerai ir su Mėlyniu, tad dabar, kai Mėlynis tapo Zarasuose beveik visagalys, atėjo eilė ir Kalmaniokui iškilti aukščiau. Jis buvo priimtas į trijų savičių agronominius kursus, juos sėkmingai baigė ir štai — mūsų Kalmaniokas nebe Kalmaniokas, bet — Zarasų Apskrities Agronomas-Inspektorius pavasario sėjos reikalams!

Antanas paskaitininkas buvo Nikita Gorceanovas nuo Lupenkos. Jis buvo supažindintas su klausytojais, kaip Zarasų Apskrities Žuvų Tresto valdytojo atstovas. Šį tolimosnio kaimo rusą mažai kas iš ūkininkų tepažinojo. Bet iš jo laikysenos visiems buvo aišku, kad čia yra ne tiek žuvų tresto, kiek NKVD atstovas.

Susirinkimo salė buvo išpuošta: ant kiekvienos sienos po kelis įvairaus dydžio Stalino ir Lenino paveikslus, ir daugybė visokiausių plakatų, o pati palubė ištisai nuklota raudonu popierium... Plakatuose — sūkliai, kurių tarpe svarbiausi: Stalinas — šviesiausioji žvaigždė, Stalinas — mokytojų

mokytojas, Stalinas — neklystanti teisybė, Stalina — genijus, Stalinas — rodyklė paklydusiems ir tt. O prieš pat susirinkusiųjų akis nuo lubų ant siūlų nuleisti užrašai: Kas nedirba — tas ir nevalgo, žemė tam, kas ją dirba, teisė į poilsį, teisė į mokslą, teisė į senatvę... O skersai salę, ant lietuviškos drobės kruvinai raudonomis raidėmis išrašyta: MIRTIS IR KALĖJIMAS LIETUVOS REAKCIONIERIAM IR SABOTAŽNIKAM!

S A B O T A Ž N I K A M... Tas žodis buvo ypatingai ryškiai išdažytas. Svarbus žodis... Bolševikmečiui užėjus, tą prancūzų sukurktą ir rusų perimtą žodį greit net ir piemenys išmoko, nors nelabai težinodami, ką jis reiškia. Sabotažnikas — slapas kenkėjas, kuris tyčia ką nors padaro, kad pakenktų kokio darbo pasisekimui, rusų lūpose įgijo daug labiau apibendrintą reikšmę ir taikomas visur, absoliučiai visur: sabotažą jų akyse gali atlikti ne tik veiksmu, ne tik žodžiu, bet ir slapčiausia mintimi. Sabotažas — tai toks universalus nusikaltimas NKVD akyse, kad nėra nei dienos nei valandos, kurią negalėtų būti juo apkaltintas. Tai štai tiems sabotažnikams — kenkėjams "mirtis ir kalėjimas"... Nedaug kas ir pastebėjo tą keistą propagandistų nenuoseklumą: pirmą mirtis, paskui

GEORGE BERNARD SHAW

V. Štinka postringauja...

TRŪKSTA DĖKINGUMO

Šis įdomus straipsnis gautas netrukus po G. B. Shaw mirties, bet dėl įvairių ir gabumų žmogus, tu ti paskelbtas tuojau. Tiesą sakant, tas asmuo, baigęs savo dienas po Stalino paveikslu, negalėjo šiais laikais sukelti lietuviuose ypatingų simpatijų, tačiau, kaip daugiašalio charakterio ir gabumų žmogus, turėjo ir tokių bruožų, kurie daug kam gali būti ne tik patrauklūs, bet ir pamokomi išidėmėtini. Tą kaip tik ir iškelia šio straipsnio autorius. RED.

Be šešerių metų šimtmetį pragyvenęs dramaturgas Jurgis Bernardas Shaw mirė, lietuviams gal ne tiek daug žinomas, kiek Šekspyras, su kuriuo vėlonis save mėgo lygiagrečiomis statyti. Griežtu mėsos nevalgymu, nerūkymu ir svaigalų nevartojimu jis primena mūsų Vyduką, kuris taip pat turėjo polinkį į dramą.

Shaw įdomus savo viešai rodytais savotiškumais. Aišriu gimęs, jis rašė vien anglų kalba. Tai būtų lyg patirtingas lietuvis rašytų vien rusiškai. Atsišakojimas tėvyneje gyventi, jis tuojau išsiėmė jos pasą, kai tik Airija tapo nepriklausoma nuo Anglijos valstybė.

Skelbėsi socialistu, bet visados gana skardžiu balsu protestavo prieš vyriausybės, kurios imdavo iš jo pajamų mokesčius socialistų siekiams vienuomeniškiems tikslams.

Jis rodė gilaus susirūpinimo visuomeninės santvarkos klausimais, bet Ameriką ir Sovietiją, kur žmonija išbandė naujas

sugyvenimo santvarkas, jis atlinkė būdamas jau senukas. Vegetaras ir blaivininkas, Shaw draugavo tik su "mėsėdžiais" ir "burnėliu" nevengė jais.

Sakoma, jo keistokos elgesio dalis buvusi tyčiomis daroma poza. Jis norėjęs sudominti mityną keistuoliu - komedijantu Shaw, kad jį geriau klausytų menininko - galvotojo Shaw. Žinantįjį sako, kad jo mintys nepergiliausios, tačiau jos reikšmingos neperlygstamo taiklumo ir tikslos žodžio meistro. Tvirtina, kad jo žodžių dėka anglų tauta įvykdė pas save gilią revoliucinių ekonominių reformų bei revoliucinio smurto.

Shaw pažūros į gyvenimą ypatingai sudėtos į jo dramų įžangas, virtusias tam tikra literatūros rūšimi. Shaw save laikė menininku - kūrėju. Jis piktai pasipildavo tuos menininkus, kurie skelbėsi gyveną vien tik savo menui. Jis pasipė ir tuos, kurie meną vartojo praktikoje liaudžiai palinksminti.

Žmogus jam buvo - nešėjas tam tikros "gyvybinės energijos", o žmogaus privalumas anot jo, esąs - ta energiją prisiimti ir perdurti savo laisvąją valią, kuri esanti tiek laisva, kad mes to nei įsivaizduoti negalime.

Žmogus, sako jis, turi būti ištikimas savo nuėjimams. Jis turi visomis pajėgomis vengti būti pusiau liurbis, pusiau vergas. Jis turi dirbti, veikti, kurti. Gyvenimo evangelija ("džiugus žodis") yra - dirbti. Tas ypatingai pabrėžta įžanginiame

dramos "Man and Superman" žodyje:

"Tikrasis gyvenimo džiaugsmas yra jauti, kad esi naudojamas tikslui, kurį pats pripažįsti didingu. Tegul tave iki paskutiniosios išsiūps pirm, ne-gu į šiukšlyną išmes - vis gi tu gyveni ne kaip besikarščiują, negalavimą bei nusikundimą kupinas molio gabalėlis, bet kaip gamtos pajėga. Nesibarsi ant pasaulio, kam jis neprisi-vertė tave laimingu padaryti. Gyvenimas tik tada nelaimingas - tragiškas, kada esi kitų savanaudiškai naudojamas tikslams, kuriuos žinai, kad jie yra žemi."

Tikybines Shaw pažūros ne visai aiškios. Jis skelbėsi be dieviu, bet šventąjį Raštą skaitė aukščiau visų raštų. Jis tvirtino, kad trokštąs pasauliui įvykdyti krikščionišką brolybę ekonominiu socializmu...

Šio meto lietuviams patraukliausia pas Shaw, regis, bus jo darštumas ir raginimas nesnūduriuoti, bet dirbti. Mūsų tautai gyvai išlikti ir pasirošti ateičiai reikia visų jos gerųjų sūnų bei dukterų nuolatinio bei įtempto darbo visais frontais. Tai mūsų išlikimo evangelija. Shaw kartą rašė:

"Ko daugiau dirbu, tuo giliau gyvenu. Noriu būti gerai išsiūpltas prieš mirtį. Man gyvenimas ne žvakė, bet liepsna, kuri valandėlei man išteikta nešėti. Trokštu, kad mano rankose ji koskaiščiausiai sušvistų, pirm negu įteiktu kitoms kartoms nešti ją į ateitį."

Perversmingas socialines reformas laisvų piliečių pritarimu vykdanči Anglija gal taps liepsna, rodanti žmonijai kelią pro Amerikos masinę komerciją ir Maskvos masinę vergiją. Jei taip, tai Shaw bus airis, kuris savo buvusiems tautos vergams - anglams krikščioniškai atsilygino. Vyt. Širvydas

AŠ LAIKIAU PAMALDAS UŽ STALINĄ

Įdomus stačiatikių dvisiški pasipaskojimas. 60 puslapių Galima užsisakyti Dirvoje, siuntytelė. Kaina - 50 centų čiant 50c pašto ženklais, arba \$1.00 už dvi

GYVENIMAS KOLUMBIJOJ

(Atkelta iš 2-o pusl.)
dinti šias krikščioniškas idėjas - tai realią užuojautą artimui, patekusiam į nelaimę, ir didesnę pagarbą žmogaus gyvybei.

Medellino apylinkėse beveik kasdien nužudomas vienas ar keli žmonės, dažniausiai per girtų muštynes, kurios įvyksta, kaip jie sako, dėl "politikos". Ir atrodo, kad vietiniai dėl to nelybiai jaudinasi. Nelybiai tai geru, bet beveik normaliu dalyku.

Kitas nelabai teigiamas reiškinys Medelline yra tai, kad po gatvės ir namus slankioja daug elgetų, kurių daugumas, atrodo,

yra profesionalai. Sakoma, kad šiltoje kraštoje pasitaiko daug kontrastų. Taigi, netenka nustebti, kad ir puošnioje Medellino gatvėje, kur zuja naujutėlės amerikoniškos mašinos ar vaikėto elegantiški praiviai, vėliai naktį pamatai tarpvartėje apskurusių moterų su keliais į skudurus įvyniotais vaikais, prašančiais išmaldos. Ne be to, kad čia nebūtu labdarinių įstaigų, kurioms gausiai aukojama ir kurios atlieka gal net didesnius darbus, negu kur Europoje.

Dr. K. Karnauskas
Iš Kolumbijos Lietuvis

kalėjimas... Kitaip sakant, - nušaut ir priiršt...

Ilgokai pasivertęs popieriuose, pirmasis prabilo Kalmanokas. Jo švelni, žydžiojanti kalba nebuvo nei baugi, nei grasinanti, kaip kai kurių kitų ankstyvesnių agitatorių. Jis vis dar tebesijautė, kaip savas tarp savųjų, nors jo pareigos jį vertė laikytis ir kalbėti oficialiai ir tas jį gerokai varžė.

Nurodęs, kada sėti žirniai, miežiai, baigęs avizomis, pridūrė, kad Babių apylinkėje reikia daugiau sėdinti bulvių, nes čia esą lengvos žemės.

Po sėjos priėjo prie padargų ir pakinkty. Jis žinojo, kad Lietuvoje ūkininkai niekad neturėjo rūpesčio dėl eglės ir jos atsargų nesudarinėjo. O dabar geležies niekur negalima gauti: yra užsakyta iš Rusijos, bet iš ten ateina tik instrukcijos, kada art, kada akėti ir kada sėti, bet geležis noragams ir akėtvirbaliams neateina... Ir jau buvo aiškiai matyti, kad iki sėjos tikrai neateis. Čia tai ir teko Kalmanokui parodyti savo išmintį, kaip paruošti žemę sėjai, kai nėra geležies noragams ir akėtvirbaliams

Ir jis nurodė išeitį, vadovaudamasis bolševikine išmintimi: iš dviejų senų noragų kalvis turi padaryti vieną naują noragą; iš dviejų senų akėtvirbalių - vieną naują akėtvirbalį. Jei katras kalvis nepanorės to padaryti, tai jis -

sabotažnikas - o tokiems yra numatyta vieta!

Po tų svarbių pamokymų, Kalmanokas, kap ir pridera, pagarbino iš eilės visu sovietiškus dievačius ir įsimaginę užtaigė:

- Joj sulojėm lietuviškas buhžuazines linciugas, tei dabah tik visi su pečių ir išėjim in noiija tieva Stalina hoju!

Čia Dainiai pagal įsakymą jau būtinai turėjo groti internacionalą ir, pasirodo, visdėlto išėjo šis tas panašu, bet ne kiekvienas galėjo pažinti...

Pakilo kalbėti Gorčanovas.

Jis lietuviškai kalbėjo švariau, tik jam nuolat stigo žodžių. Jo kalba buvo grasinanti. Mirtis ir kalėjimas pakaitomis kartojo nuo pradžios iki galo. Jis, kaip žuvų tresto atstovas, pareiškė, kad dabar niekas neturi teisės nei su tinklais žuvalti, nei meškerioti - vistiek, ar buvusiuose valdžios, ar savuose ežeruose. Ežerai ir žuvys priklauso tik žuvies trestui. Kas norės gauti žuvies, tas galės gauti iš Valsčiaus vykdomojo komiteto raštelių, o su tuo rašteliu galės nusipirkti Zarasuose, pačiame žuvų treste. Tai esą labai patogiu, nes nereikia nei suslapti...

Pridūrė, kad tas pats ir su uogavimu bei grybavimu, bet apie tai plačiau pasakysią tos šakos inspektoriai kitą kartą atvažiuavę.

Po tų kalbų Kalmanokas leido kel-

ti klausimus, jei kas kam nors neaišku.

Visiems buvo aišku tik viena, kad išmintingiausia bus neaušinti burnos, bet Ignasius Trinkūnas, bežemis, buvęs "ustovas" (kerdžius), atsisojo ir klausia:

- Va čia parašyta, kad žemė tam, kurie ją dirba. O pasakykit man, kam gi bus grūdėliai, sviestelis, mėsyte ir kiaušinėliai?

Kalmanokas šyptelėjo, bet atsakė trumpai, kad, žinoma, irgi tam, kas dirba.

- Neteisybė! Drauguži! Nugį tu labai gerai pažįsti Stepanioką, nugį Dūdėną! Kol buvo kaime, turėjo 8 dešimties, kai išėjo vienasėdin, gavo 26, bet pušelėm apžėlusį smiltyną. Dar nepėjė nei trobų perkelt, o valdžia uždėjo tokias pyliavas, kad jam tenai ir per 10 metų tiek neužaug! Neišpylė. Tai atvažiuo ir suėmė, išvežė, kaip sabotažniką! Tai kam gi grūdėliai?

Arba va kad ir aš pats: savo žemės neturiu, trobos neturiu, bet geri žmonės išlaiko dvi avelas, 14 vištų. Ot, ir apdėjo vilnų ir kiaušinių torkiā duoklę, kad jeigu nebūčiau nuo ustovavimo laikų turėjęs sutaupyty vilnų, tai dabar jau ne čia kalbėčiau, o būčiau kalėjime, kaip sabotažnikas!

Kalmanokas numurmėjo kažinka, ko visai nebuvo galima suprasti, bet Trinkūnas, gal gelbėdamas jį iš keblumo, ar gal užsidegęs, pradėjo toliau

- Taip, draugas, tūksta dėkingumo. Aš išsirašiau dy-puką, giminaity, tai kaip jis man atsidėkojo? Gėda netu pasakoti! Tik atvažiuos aš gražiai jį priėmiau, pavaišiu nau, well, armabyļu pavažinėjau. Bet aš su motera turiu tik šešis rūmus, duktė jau ištekęs už ortodoksų lautybės vyro, ne biednas ale tikintis, eina į bažnyčią, tik, well, ortodoksas. Tai aš savo dypukui pasiūlinau dėl vietos stokos važiuoti pas mano pusbrolių, kuris singels ir gal, sakau, turi daugiau nuimti gyventi. Tai jis tenai nuvažiavęs taip su manim negražiai pasielgė, net gėda pasakoti. Neparodė jokio dėkingumo, kaip paskutinis chuliganas.

- Tai visgi papasakok, ką tas latrelis tau padarė...

- Nuvažiuo jis pas tą singelį pusbrolių, o tas, pasirodo, serga... Tai šitas chuliganas paslaugė jį kokias dvi nedėlias, o tas ėmė ir numirė - ir užrašė tam chuliganui penkis tūkstančius, o man nieko! Kai šitą sužinojau - aš pasisiūliau jam padėti išgauti palikimą, ba žinau kaip angelskai peršnekti ir kaip pas lojerį nueiti, o jis ką gi žino?

Kai išgavau 5,000, tai tas chuliganas mane dar apšmeižė!

- Na tai jau tikrai geras tipelis, jei vietoj ačiū dar apšmeižė.

- Taigi, taigi. Ogi va man vaikščiojimas pas lojerį, trobelis, gseas ar nekaštavo? O šermenys? Tai kad aš iš penkių tūkstančių pasilikau sau pusantro, tai ar jam, chuliganui, negana trijų ir pusės? Sako - buvo inšūrytas, šermenys nekaštavo, ale ar nebuvo trobelio? O jis atvažiuo kaip dvi ne-

dėlios ir well, nori iš sykio praturtėti. Aš prieš 40 metų visą nedėlią šapo už du su puse dolerio dirbdavau! Sako, pažintį su tavim nutraukiu! Tegu sau nutraukia, ale šitą tai jau turėtų tiek gėdos, svolačius, man palikt!

- Kaip tai, palikt? Kokį šitą?

- Taigi, kad dabar jau pasidargęs bagotyrium nusitrenkė net į Pennsylvaniją, pas kitą pusbrolių, katras turi bankoj 40,000, senas ir suparaližuotas. Sėdi ten jau keturios nedėlios, nešioja iš lovos, verda valgyt, mauldo ir loja ant manęs, kai šuva. O tas durnius, vos gyvas, jį tik giria, o mane keikia.

- Tai gal ir gerai, kad slaugo suparaližuoatą žmogų.

- Ką čia, gėda net kalbėt! Jei turėtų bent kiek dė-

lingumo, kad išrašiau ir priėmiau ir pakietą į Džermatinį buvau išsiuntęs, tai neturėjo ten trenktis, o palikti jį man. Galėjo ateiti ir pasakyti: pas šitą važiuok, dėde, tu!

Visgi 40,000, toks suparaližuotas ilgai nepratruks, o ką toks dypukas veiks su tiek daug pinigų? Dėkingumo, svolačius, neturi jokio. Aš pradėjau už du su puse per savaitę. Kad jam vėl viską paliks tai jau man aišku, bet ar manai, kad tas chuliganas vėl į mane kreipsis, kad padėti jam išrūpinti palikimą?

- Kodėl, gal ir vėl kreipsis, kaip pas žinantį įstatymus ir turintį patyrimo gimine.

- Oi, nesikreips tas svolačius, jaučiu, kad nesikreips. Apšmeižė į akis. Ar

EUROPOJ GERIAUSIAI LAIKOSI LIUKSEMBURGAS

Ekonomistai apskaičiavo, kad šiandien iš visų europiečių, įskaitant kare nedalyvavusius švedus ir šveicarus, geriausiai gyvena liuksemburgiečiai.

Liuksemburgas turi tik apie 300,000 gyventojų. Tie gyventojai šiandien dvi geriausias angliškos medžiagos drabužius, turi geriausius šveicarijos laikrodžius, važinėja geriausiais Amerikos automobiliais, fotografuoja geriausiais Vokietijos foto aparatais ir valgo geriausią Danijos ir Olandijos maistą. Kai kas juokaudami sako, kad tie 300,000 gyventojų gyvena kaip karaliai.

Iš kur gi Liuksemburgas gauna tiek pinigų pirkti visoms čia paminėtoms gėryboms?

Tarptautinės statistikos biuleteniuose Liuksemburgas laikomas žemės ūkio kraštu. Bet iš tikrųjų taip nėra. Jo mažytėje teritorijoje, savo didžiu, yra šeštoji pasaulyje plieno liejykla. Ta liejykla per metus pa-

gamina 4,000,000 tonų geležies, šiandien iš visų europiečių, įskaitant kare nedalyvavusius švedus ir šveicarus, geriausiai gyvena liuksemburgiečiai.

Liuksemburgas turi tik apie 300,000 gyventojų. Tie gyventojai šiandien dvi geriausias angliškos medžiagos drabužius, turi geriausius šveicarijos laikrodžius, važinėja geriausiais Amerikos automobiliais, fotografuoja geriausiais Vokietijos foto aparatais ir valgo geriausią Danijos ir Olandijos maistą. Kai kas juokaudami sako, kad tie 300,000 gyventojų gyvena kaip karaliai.

Iš kur gi Liuksemburgas gauna tiek pinigų pirkti visoms čia paminėtoms gėryboms? Tarptautinės statistikos biuleteniuose Liuksemburgas laikomas žemės ūkio kraštu. Bet iš tikrųjų taip nėra. Jo mažytėje teritorijoje, savo didžiu, yra šeštoji pasaulyje plieno liejykla. Ta liejykla per metus pa-

gamina 4,000,000 tonų geležies, šiandien iš visų europiečių, įskaitant kare nedalyvavusius švedus ir šveicarus, geriausiai gyvena liuksemburgiečiai.

Liuksemburgas turi tik apie 300,000 gyventojų. Tie gyventojai šiandien dvi geriausias angliškos medžiagos drabužius, turi geriausius šveicarijos laikrodžius, važinėja geriausiais Amerikos automobiliais, fotografuoja geriausiais Vokietijos foto aparatais ir valgo geriausią Danijos ir Olandijos maistą. Kai kas juokaudami sako, kad tie 300,000 gyventojų gyvena kaip karaliai.

Iš kur gi Liuksemburgas gauna tiek pinigų pirkti visoms čia paminėtoms gėryboms? Tarptautinės statistikos biuleteniuose Liuksemburgas laikomas žemės ūkio kraštu. Bet iš tikrųjų taip nėra. Jo mažytėje teritorijoje, savo didžiu, yra šeštoji pasaulyje plieno liejykla. Ta liejykla per metus pa-

gamina 4,000,000 tonų geležies, šiandien iš visų europiečių, įskaitant kare nedalyvavusius švedus ir šveicarus, geriausiai gyvena liuksemburgiečiai.

Liuksemburgas turi tik apie 300,000 gyventojų. Tie gyventojai šiandien dvi geriausias angliškos medžiagos drabužius, turi geriausius šveicarijos laikrodžius, važinėja geriausiais Amerikos automobiliais, fotografuoja geriausiais Vokietijos foto aparatais ir valgo geriausią Danijos ir Olandijos maistą. Kai kas juokaudami sako, kad tie 300,000 gyventojų gyvena kaip karaliai.

Iš kur gi Liuksemburgas gauna tiek pinigų pirkti visoms čia paminėtoms gėryboms? Tarptautinės statistikos biuleteniuose Liuksemburgas laikomas žemės ūkio kraštu. Bet iš tikrųjų taip nėra. Jo mažytėje teritorijoje, savo didžiu, yra šeštoji pasaulyje plieno liejykla. Ta liejykla per metus pa-

gamina 4,000,000 tonų geležies, šiandien iš visų europiečių, įskaitant kare nedalyvavusius švedus ir šveicarus, geriausiai gyvena liuksemburgiečiai.

Liuksemburgas turi tik apie 300,000 gyventojų. Tie gyventojai šiandien dvi geriausias angliškos medžiagos drabužius, turi geriausius šveicarijos laikrodžius, važinėja geriausiais Amerikos automobiliais, fotografuoja geriausiais Vokietijos foto aparatais ir valgo geriausią Danijos ir Olandijos maistą. Kai kas juokaudami sako, kad tie 300,000 gyventojų gyvena kaip karaliai.

Iš kur gi Liuksemburgas gauna tiek pinigų pirkti visoms čia paminėtoms gėryboms? Tarptautinės statistikos biuleteniuose Liuksemburgas laikomas žemės ūkio kraštu. Bet iš tikrųjų taip nėra. Jo mažytėje teritorijoje, savo didžiu, yra šeštoji pasaulyje plieno liejykla. Ta liejykla per metus pa-

gamina 4,000,000 tonų geležies, šiandien iš visų europiečių, įskaitant kare nedalyvavusius švedus ir šveicarus, geriausiai gyvena liuksemburgiečiai.

Liuksemburgas turi tik apie 300,000 gyventojų. Tie gyventojai šiandien dvi geriausias angliškos medžiagos drabužius, turi geriausius šveicarijos laikrodžius, važinėja geriausiais Amerikos automobiliais, fotografuoja geriausiais Vokietijos foto aparatais ir valgo geriausią Danijos ir Olandijos maistą. Kai kas juokaudami sako, kad tie 300,000 gyventojų gyvena kaip karaliai.

Iš kur gi Liuksemburgas gauna tiek pinigų pirkti visoms čia paminėtoms gėryboms? Tarptautinės statistikos biuleteniuose Liuksemburgas laikomas žemės ūkio kraštu. Bet iš tikrųjų taip nėra. Jo mažytėje teritorijoje, savo didžiu, yra šeštoji pasaulyje plieno liejykla. Ta liejykla per metus pa-

girdėjai tokį melą, aš jam, esą, nukniaukiau penkioliką šimtų! O kur mano trobeliai? Čia viskas pinigą kainuoja, tai ne kraujus, kur klumpės pasiėmė į ranką ir eini sau basas į bažnyčią. Išrašiau, pakietą pasiunčiau, čia vėl aiskąsą dovanojau, ekspensai ir ekspensai, o dėkingumo jokio. Niekad žmogus nežinai, kokį svolačių išrašysi, nors ir giminę... Ar matei mano naują karą? Einam į strytą, parodysiu.

Apžiūrėjome naują biuriką, kuriam nereikia šifto, tik spausk koją, o jis automatiškai viską atlieka.

- Ar matei kokį nors karą kraujų? - patenkintas klausia.

- Kur tu ten matysi! Nemačiau.

- O tas svolačius Jonas atvažiavęs dar juokėsi iš mano pakieto. Klausiau jo: - ką dėti į pakietą? Atsakė: - kavos pupelių. Aš ir idėjau, kaip prašė, svarą kavos ir 7 svarus pupų, well, ką kraujų šebelbonais vadina. Tai atvažiavęs meluoja, kad šebelbonų neprasęs, o tik vienos kavos. Iš tokio melagiaus tai dėkingumo ir nelauk. Tai ką, ar jau spėjai čia ir tajų nusipirkti?

- Ar kaklaraisti? Ne, šitas dar iš Lietuvos.

- Tai ar ir Lietuvoj žmonės su tajais vaikščiojo?

- Ne, visi ten vaikščiojo nuogais kaklais, tik aš vienas buvau su taju.

- Na, draugas, nemeuok ir nesigirk. Klebonas, ana, sakė, kad tikrai yra dypukų, kur ir amerikankai sušneka ir peiperius moka paskaityti. Tik atvažiavę ir tokie mandri. Ale tas mano Jonas yra tikras nedėkingas svolačius, gėda net pasakoti, tai tau ir giminė išsirašiau... Šitą tai jau privalejo palikti man... Tiek trobelio...

Ir ilpės į biuriką paspaudė koją automata.

-hg-

surėdyta, kad ožkytės uodegytė augstyn užriesta, tai pienelis aušta, o karvytės uodegytė žemyn, apsaugo pienelį nuo vėjelio...

Juokas dar sunkiau buvo sulaukimas ir milicijos viršininkas nebeleido daugiau kelti jokių klausimų. Susirinkimas buvo baigtas.

* Rytojaus dieną apylinkėje jau siautė NKVD agentai, įsiekodami... sabotažnikų, kurie pakurstė Ignasių Trinkūną taip kalbėti susirinkime. Kad jis pats - visiškas proletaras, nepasamdytas, savo noru būtų taip kalbėjęs, tas negalėjo tilpti enkavedistų galvose.

Bet, jei yra nusikaltimas, tai turi būti ir kaltininkas. Kas apylinkėj turtingiausias ir įtakingiausias. Bivainis? Na, tai jis ir kaltas!

Ir štai ramią naktį milicija apsupo Bivainio trobą. Kol Bivainis iš miego išbudintas priėjo prie durų, enkavedistai jas versti išvertė ir partrenkė į žemę Bivainį, kurį tuojau ėmė spardyti, sakdami - čia tau Tulos samavoras, čia tau ožkytės uodegytė, tu, s a b o t a ž n i k e !

Pora kaimynų, pajutę, kad Bivainių namuose kažkas darosi, tik slapta galėjo stebėti ir pamatė, kad abu Bivainius išveda į viesklę, kur laukė enkavedistų mašina. Kitą dieną Bivainių ūkyje jau šeimininkavo tolmo kaimo rusai, džiaugdamies, kad vienu... sabotažniku - kenkėju mažiau.

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštis

301.ŠEVIKIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAIS

Redaguoja: Jonas LEONAS

25)

LIETUVOS KULTŪROS GOLGOTA pirmosios bolševikų okupacijos metais

Dr. Kęstutis Kernušis

(Tęsinys)

II

MUZIEJŲ VARGAI BOLŠEVIKŲ OKUPACIJOS METAIS

1. Anarchija muziejų tvarkyme
1940 metų birželio 15 dieną bolševikams raudonosios armijos, tankų, NKVD būrių pagalba okupavus Lietuvą, iš karto muziejinis gyvenimas neįėjo kurių didesnių varžtų. Atrodė, kad ir bolševikai moka vertinti kultūrinį turą bei muziejinis rinkinius. Muziejinis darbas iš pradžių ėjo dar nepriklausomos Lietuvos laikais nustatytomis vėžėmis. Tuo metu, kai įvairių kitatautiųjų diriguojamos masės, lyg apstulbusios, dalyvavo mitinguose ir "padėkos pareiškimo už Lietuvos išlaisvinimą" demonstracijose, Lietuvos muziejininkai ramiai tęsė savo įprastinį darbą ir džiaugėsi, kad jiems nereikia reikšti entuziazmo naujųjų įvykių proga. Deja, tokia padėtis neilgai truko. Po tariamojo Lietuvos "prisiūgimo" prie TSRS bolševikinės režimas pradėta žymiai justis ir muziejuose. Vis dažniau iš komunistinių ir bolševikinių sluoksnių buvo cirdinti balsai, kad Lietuvos muziejuose esąs susispietęs prieštrybinis elementas ir ten tebevyraujanti senoji "smetoninė dvasia".

Istieisiteis bolševikinės profesinės sąjungoms, muziejų darbuotojų reikalai buvo pavesti specialiam švietimo skyriui, kurio vedėjas buvo plačiai pavaršėjęs savo čekistine veikla žydaite Komendaitė. Ji tiesiog nerūpino iš kailio pradėjo "veikti" ir muziejininkų tarpe, kviesdama profesinėse sąjungose atstovų susirinkimus, siūsdama ir muziejininkams daryti pranešimus, reikalaujama muziejų bendradarbiams aiškintis Stalino konstituciją, komunistų partijos istoriją ir ištraukti į politinį darbą. Prie muziejų istieisiteis profesinės sąjungos su valdybomis ir profesorais ėmė kiltis ir muziejų tvarkymo reikalus.

Čia negalima nepastebėti, kad vienas kitas to meto muziejuose istieisiteis profesinių sąjungų darbuotojas dėl savo naivumo ir neratavimo perdaug pareiškė nereikalingo veikimo ir parodė nenuosirdumo tiems savo gerai pažįstamiems asmenims, kuriuos likimas tada buvo nubloškęs dirbti muziejininkams ar jam artimam darbui. Bet, laimei, tokių asmenų buvo mažai, pagaliau, ir tie patys vėliau pamatė, kad bolševikinė santvarka yra paremta melu, teroru, apgaulė ir prievarta. Muziejininkų susirinkimuose ir pranešimuose būdavo tiesiog komišku atsitikimu, kada pranešėjas aiškindavo tiek priešingus tikrovei Stalino konstitucijos dėsnius, jog beveik visa auditorija nesusilakydavo nesišypsojusi.

Kaip visose įstaigose, taip ir muziejuose buvo įvesti raudonieji kampeliai ir sieniniai laikraščiai. Deja, ir vienu iš kitų padėtis buvo nepavydėtina. Į tuos kampelius niekas nesilankydavo, o į sieninius laikraščius niekas nenorėjo rašyti. Švenčių metu, be abejo, buvo iš viršaus įsakyta dekoruoti muziejinės patalpas įvairiais socialistiniais būkliais ir paveikslais. Taip pat mažu ir Lietuvos muziejus buvo įnešama "tikrosios socialistinės" kultūros.

Toji bendrojo bolševikinė ir komunistinė propaganda, kaip jau minėta, muziejuose nepadarė gilesnių pėdsakų. Kadangi didžioji dalis Lietuvos muziejų darbuotojų buvo padorūs lietuviai ir savo rūšies specialistai, kurie su politiniu gyvenimu nedaug ko bendro turėjo, tai ir į šią propagandą jie žiūrėjo iš šalies. Visiškai neuždegdami jos bruktę brukamais būkliais. Kitapus vertus, ir to meto Lietuvos valdytojai - bolševikai ir komunistai iš pradžių į muziejus nedaug tekreipė dėmesio, kadangi turėjo labai daug "darbo" kitose gyvenimo srityse ir prie muziejų tvarkymo dar nebuvo priėję. Deja, ir čia turime konstatuoti gana liūdną faktą, kurių jaunesniųjų muziejininkų elgesio faktą, būtent, kad jų tarpe atsirado vienas kitas toks, kuris pradėjo daryti priekaištus muziejų vadovybėms, kad jos neprisitaikė prie naujos dvasios. Konkrečiaiariant, kai kuriems didesniųjų muziejų direktoriams buvo į padarytas priekaištai, kam bolševikų okupacijos laikais muziejuose toleruotas religinis liaudies menas, kaip įvairios statulėlės, kryžiai ir kt. Žinoma, muziejų vadovai ir tas pastabas nekreipė dėmesio, aiškiai suprasdami, kad tokios pastabos reiškia ir kokia yra jų vertė. Šis, iš paviršiaus žiūrint, paprastas reiškinys visdėlto buvo simptomatinė kas ta prasme, kad tuo būdu muziejų tvarkymo darbe ir administravime pasirodė pirmieji anarchizmo pėdsakai. Melu, nusiūmanymu, dažnai žemui karjerizmui pridengtas muziejų "reformatorių" balsas ilgai virto žalingu anarchistiniu darbu. Mat tokie muziejų "reformų" reikalavimai iš bendradarbių tarpo dažniausiai atėdavo netiesiogiai iš kitų nežinomų vietų. Per tokius reikalavimus į Lietuvos muziejus slinko komunistinės ir bolševikinės lacišos, kurios vėliau buvo bepradedančios pavojingai griauti ir ardyti Lietuvos muziejus.

Kaip visose gyvenimo srityse, taip ir kultūrinių reikalų tvarkymo darbą bolševikai rėmė beveik išimtinai politine propaganda. Jie ir čia žadėjo tiesiog kalnus nuversti. Deja, gyvenimo praktika parodė, kad jie nieko gero padaryti neistengė. Mes čia bendrais bruožais dar prisiminsime tuos asmenis, kurie, kurios bolševikų okupacijos Lietuvoje metais tvarkė Lietuvos kultūrinių, tuo pačiu ir muziejų reikalus. Švietimo Liaudies Komisarato priešakyje stovėjo visada jautes simpatijų rasytojas Antanas Venclova. Jis jau ir nepriklausomos Lietuvos laikais buvo žinomas kaip nuotaikos ir gana ribotų suvaldymų žmogus. Jo padėjėjais buvo paskirti Liudas Gira ir Juozas Žiugžda (Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Vyriausybės Nutarimų ir Potvarkių Rinkinyje Nr. 1, 1940 m. spalio 12 d.).

KULTŪRINĖ VEIKLA BALTIMORĖJE

Baigėme metus ir su rūpesčiu veide žengiamoje 1951-uosius. Ką jie mums atneš?

Prisiminę pereinamus metus, matome, kad baltimoriečiams jie kultūrinėje veikloje buvo gana derlingi. Tačiau šie metai, atrodė, bus liesoki, nes, be suruošto šokių vakaro, Tremtinių draugijos valdyba mano suruošti po Velykų tik geradariams padėkos vakarą ir gal kokį nors vėl šokių vakarėlį... Ir viskas.

Aktorius Palubinskas, kurį tik vieną ir turime baltimoriečių, atrodė, irgi ramiai sau dirba čemodanų fabrike ir stebi naujakurių ramybę ir snūduriavimą. Kaip miela buvo pereinamų metų

rudenį pamatyti lietuvių svetainės scenoje "Pirmą Skambutį" ir pavasarį "Uždavinį". Rimtai išklausemė suruoštus Dr. V. Kučirkos ir baltimoriečio poeto Edgar Allan Poe minėjimus. Grožėjomės Juzės Augaitės ir Galinos Leonienės puikiu koncertu. Didžiavomės naujakurių choro ro koncertu, kuriam vadovavo Br. Jonušas, ir tt. ir tt.

Dažnai skaitome spaudoje, kad tai vienoje, tai kitoje kolonijoje buvo suruošti literatūros vakarai ar koncertai, tai čiurlioniečiai padarė didelį malonumą savo atsilankymu, tai kitas koks ansamblis pasirodė, o pas mus tik... šokių vakarėlius tepa-
jėgia suruošti.

Kestutis Varnagiris

PENKIOLIKĄ METŲ DAYTONE

Šių Naujų Metų dieną suėjo lygiai 15 metų, kaip Daytonė (Ohio) lietuvių (šv. Kryžiaus) parapijų klebonu yra kun. Leonas J. Praspalius. Jis per tą laiką savo daugiopas pareigas atliko pavyzdinčiai, yra parapijiečių bei visų apylinkėje gyvenančių lietuvių nuosirdžiai gerbiamas. Visi linkime jam dar ilgus metus čia sėkmingai klebonauti.

Paminėtinas ir klebono padėjėjas kun. V. Katarškis, kurį klebonas kun. Praspalius, kaip savo giminaitį, atskievietė iš Vokietijos. Kun. Katarškis yra ne tik puikus bažnyčios pareigūnas, bet ir uoliausias lietuviškumo palaikytojas bei lietuviškos veiklos žadintojas mūsų būrelyje. Jo pastangomis, seniesiems Daytonė gyventojams lietuviams padedant, mūsų kolonija praturtėjo gražių naujakurių būrelių, kurie labai pagyvino vietos lietuvių visuomeninį gyvenimą. Gaila, čia taip gražiai pasižymėjęs B. Pakštas orkestras mus apleido ir iškeliavo į "platesnius vandenis", į Chicago. Iš žymesniųjų naujakurių čia dar turime laikraštinišką L. Valiuką, kuris turi sumanymo ir energijos gana dažnai amerikiečių laikraščiuose labai jau rengiasi Vasario 16-tosios taikliai painformuoti šio krašto minėjimui.

Grudžio 10 čia buvo didelės koncertas, kurio programoje dalyvavo solisai J. Kristolaitė ir R. Juška (Amerikų gėmės ir au-
gės lietuvių dainininkas), aktorius V. Žukauskas ir muz. J. Kačinskis, taip pat ir vietos tautinių šokių grupė. Koncerto pelnas irgi paskirtas Balfui.

Brocktono Lietuvių Taryba yra rengiasi Vasario 16-tosios minėjimui.

Tiek Liudas Gira, tiek Juozas Žiugžda Lietuvos visuomenėje buvo žinomi kaiporiginalai. Pirmasis buvo lankstus politinio kailio keitėjas, antrasis gi kaip užsispyręs "demokratas" lietuviškų gramatikų autorius. Negalima pasakyti apie tuos asmenis, kad jie būtų buvę charakterio ir stiprių įsitikinimų žmonės. Tačiau jie visi Lietuvos kultūrinių reikalų tvarkyme turėjo lemiamą žodį. Vėliau, būtent, 1940 m. grudžio 9 d. Liaudies Komisarų Taryba patvirtino šios sudėties švietimo Liaudies Komisarato kolegiją: Antanas Venclova — švietimo liaudies komisaras, Liudas Gira — švietimo liaudies komisarų pavaduotojas, Vincas Žilionis — pradžios mokyklų valdybos viršininkas, Petras Mikutaitis — vidurinių mokyklų valdybos viršininkas, Juozas Genušas — suaugusiųjų švietimo valdybos viršininkas, Petras Juodelis — meno reikalų valdybos viršininkas, Antanas Račinskis — kadru skyriaus viršininkas ir Liudas Dovydenas — priešmokyklinių įstaigų ir vaikų namų skyriaus viršininkas.

Reikia pripažinti, kad didžioji šių asmenų dalis yra visi padorūs lietuviai ir nėra jokios abejonės, kad jiems tikrai rūpėjo gerai sutvarkyti Lietuvos kultūrinius reikalus. Bet jie tam buvo bejėgiai, nes bendrosios jų darbo direktyvos ėjo iš Maskvos. Kad Maskva galėjo būti nepatenkinta šio kolektyvo veikla, ir greičiausia reikėjo nepasitikėjimą, rodo ir ta aplinkybė, kad į švietimo Liaudies Komisarato atsakingas vietas pamažu buvo pradėti skirti rusai bolševikai ir žydai. Bolševikų rusų įtardymą ir atsakingas kultūrinio gyvenimo sritis mes matome iš šių faktų:

1940 m. spalio 14 d. Vasilijus Procenko paskirtas Vyriausiosios Literatūros ir Leidyklų Valdybos viršininku (Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Vyriausybės Nutarimų ir Potvarkių Rinkinyje Nr. 1 (4), 1941 m. sausio 20 d.).

1941 m. kovo 6 d. Genadijus Čučaklovas paskirtas Meno Reikalų Valdybos viršininko pavaduotoju prie LTSR Liaudies Komisarų Tarybos (Liet. Tarybų Socialistinės Respublikos Vyriausybės Nutarimų ir Potvarkių Rinkinyje Nr. 8 (11), 1941 m. balandžio 29 d.).

1941 m. balandžio 1 d. Ignas Gaška paskirtas Lietuvos TSR Valstybinės Leidyklos direktorium (Liet. Tar. Soc. Resp. Vyriausybės Nutarimų ir Potvarkių Rinkinyje Nr. 9 (12), 1941 m. gegužės 9 d.).

1941 m. balandžio 10 d. Ivanas Isačenko paskirtas Lietuvos TSR telegramų agentūros "Elta" direktorium (Liet. Tarybų Soc. Resp. Vyriausybės ir Potvarkių Rinkinyje Nr. 11 (14), 1941 m. birželio 16 d.).

Nėra jokios abejonės, kad minimi rusai bolševikai buvo į tokias atsakingas kultūrinio darbo vietas paskirti tam, kad kiek galint greičiau Lietuvos kultūrinį gyvenimą užtemptų ant Maskvos propagandinio kurlapio. Jie maža tesiskaitydavo ir su savo lietuviškaisiais konfratrais.

(Bus daugiau)

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

AKTINGAS, PRECIZIŠKAS, FANTAZUS ir kt.

1950 m. Naujienų Nr. 298 "Kalbos dalykų" skyriuje tarp ko kito pastebėta, kad mes bendrinėje kalboje užuot aktingas, preciziškas vartojame ir veiklus, tikslus. Bet iš tikrųjų nevisai taip yra. Visų pirma būdvardžio aktingas vietoje jau nepriklausomybės laikais plačiai esame vartoję aktyvus šalia pasyvus, objektyvus, pozityvus, subjektyvus ir kt., nes tai yra visai taisyklingas, tikslingas ir lengvai pateisinamas dalykas: 1) aktyvus šalia aktyvus lengvai gali būti paremtas mūsų kalbos duomenimis, plg. atsparus — atsparas, atspara, pagrindus — pagrindas, pavydus — pavydas, sandarus — sandaras, sandarai ir kt., taigi ir moralus — moralas, negatyvus — negatyvas objektyvus — objektyvas šalia vieno būdvardžio akuratus, de likatus, konkretus, modernus, subtilus ir kt.; 2) čia mes be reikalo nevartojame priesagos -ingas, kuri mūsų bendrinėje kalboje turi ypatingą ir aiškų reikšmę, pvz. išmintingas, pie ningas, protingas, žuvingas ir rįs daug aktyvų, gausus aktyvų, aktingas, pasingas, objektingas subjektingas ir kt., mes pagra priesagos -ingas reikšmę turime visų pirma suprasti "tų rį daug aktyvų, gausus aktyvų", "gausus pasų", "gausus objektyvų" ir kt.; 4) šiais atvejais vartodami lotynišką priesagą -yvus, mes darybos atžvalgą dirbtinai neatsejame kalbamų būdvardžių nuo atitinkamų daiktavardžių, sutaupeome priešagą -ingas jos tiesioginiam tikslui (plg. religingas, simpatingas, tragingas ir kt.) ir tū būdu daugiau sutiksliname. Be praturtiname mūsų bendrinę kalbos vartoseną. Pvz. šalia aktyvus, moralus, objektyvus ir kt. lengvai galime susidaryti rūšinius būdvardžius aktyvinimoralinis, objektyvinis, trum pesnius ypatingus daiktavardžius (pvz. aktyvumas, aktyvūbė, moralumas, moralūbė ir kt. aktyvūbė, moralūbė būtu labai griezdiški dariniai), priežastinius veiksmoždius aktyvinti "daryti aktyvų", moralinti "daryti moralų, dorinti", objektyvinti "daryti objektyvų" (š aktingas, morališkas, objektingas atinkami išvestiniai veiksmoždius yra visai neįmanomi) ir tt.

Visai ta pati istorija yra ir su preciziškais: 1) priesagą -iškas čia nieko naujo nepasako ir todėl visai lengvai galime be jos apsieiti; 2) kaip iš lot abstractus, accuratus, concretus correctus turime susidaryti abstractus, akuratus, konkretus, konkretus, taip iš lot. praecisus, lengvai gali būti mūsų išvestas precizus (plg. anglų precise, prec. precis, vok. praezis) šalia rūšinio būdvardžio precizinis, daiktavardžio precizumas, precizybė (preciziškūbė niekas nepasakysime!), veiksmoždius precizinti "daryti precizu, precizuoti, tikslinti" ir tt. Preciziškas reikiant galėtų būti tiesiogiai išvestas iš precizijos visai panašiai, kaip suprantamesni būdvardžiai tak-

tingas "turis taktą, tactful, taktvoll", taktiškas "atitinkas taktą ar taktikos reikalavimus, taktmaessig" (ne taktinis, kaip kad V. Gailliaus žodyne klaidingai verčiama) ir taktinis "susijęs su taktu arba taktika" (pvz. taktiniai manevrai). Taigi mūsų būdvardžių tikslus ir veiklus visai geri lotyniški atitikmenys bendrinėje kalboje gali būti tik precizus bei aktyvus, visai panašiai, kaip kad progresas, progresyvus ir regresas, regresyvus labai gerai atitinka mūsų pažangą, pažangus ir atžangi, atžangus, o tokie dariniai kaip simpatūs, fantazūs gali būti sudaromi tik dirbtinomis išvadoms paremti, nes analogija nėra ir negali būti vartojama savavališkai, betkur pakliuvus.

Klaidos atitaisymas
1950 m. Dirvos Nr. 52 "Tikrinių svetimybų rašyboje ir transkripcijoje" yra parašyta: Berkeley gali būti... vadinas... iš angliško (tarimo) Barklis. Turi būti: gali būti... vadinamas Baklis.

Kalbinė apžvalga

1. M. Gudelio aimanos

M. Gudelis, drauge dirbdamas su P. Joniku vienoje redakcijoje, Naujienų Nr. 294 aimanuoja, kad esą negalima su Pr. Skardžiumi lietuviškai susikalbėti: ji klausi viena, o jis atsako kita. Ir šias savo aimanas noredamas daugiau pabrėžti, jis toliau rašo apie daktaro santykį su Pr. Skardžiumi. Rašo vargšas daugiau nepagalvotams, kad tai, kuojis remiasi, gali būti ir paprasta korektūros klaida. Ir dar daugiau: iš anksto pasmerkęs Vadovą, net gerai nesusipažinęs su jo turiniu, ir rašydamas visai venošališkai, kartais supliktadamas ties visai aiškiais dalykais (pvz. dėl mechaniko rašymo ir kt.), jis net nepagalvoja, kad Pr. Skardžius lengvai gali į kairiuosius jo rašymus visai nekreipti dėmesio arba pasisakyti tik dėl tų dalykų, kuriuos jis randa vertus atsakyti. Apskritai imant, M. Gudelis gali būti ramus: Pr. Skardžius dėl rimtai keliamų lietuvių kalbos dalykų, kiek turėdamas atspėjamo laiko, visuomet pasisakys, kaip kad pvz. jau išsamiau yra pasisakęs dėl joto vartojimo, dėl priegaidžių pavadinimų ir kt.

2. Patiko...

Draugo Nr. 273 buvo išspausdintas A. Salio atsakymas Pr. Skardžiui. Tai didžiai patiko Vilniai: 231 numeris vienas jos korespondentas cituoja nemažą A. Salio atsakymo dalį, pabrėžia, kad vienas dipukas kalbininkas užpuolė kitą dipuką kalbininką, kad A. Salio tonas esąs piktokas, todėl, vadinas, juodu pešasi. Tai konstatavęs, šis korespondentas toliau paminė porą A. Salio vartojamų pavyzdžių ir daro gudrią išvadą: Pr. Skardžius, rašydamas Vadovą, iškraipęs bendrinę lietuvių kalbą: milijono vietoje rašas milijoną, su kuriuo nesutinką ne tik eiliniai žmonės, bet ir jo buvusių kolegų, A. Salys ir P. Jonikas, kurie "taipgi skaitosi žymiais kalbos žinovais". Čia būtų įdomu žinoti: jei ką nors panašaus būtų parašęs A. Salys, ir Pr. Skardžius, užsigavęs dėl nepakvieto bendradarbiauti (vokiečių okupacijos metu, rašant kolektyvinį darbą apie lietuvių kalbą, jis tikrai ir buvo nepakviestas), būtų piktokai suvaręs ožio raganą tą darbą, tai Vilnis, be abejonės, būtų su pasitenkinimu citavusi Pr. Skardžių: juk jai svarbu, kad dipukai kalbininkai pešasi!

Taigi, "i my pachali".

LIETUVOS ISTORIJA

LIETUVIŲ KALBOS VADOVĄ

galite gauti naujai įsisteigusio lietuvių spaudos platinimo įstaigoj —

LIETUVIŲ SPAUDOS FONDE

Lietuvos istorijos kaina \$6.00, Lietuvių kalbos vadovo \$4.50
Tępat galima gauti ir kitokių Lietuvos nepriklausomybės laikais bei tremtyje išleistų knygų, kalėdinių sveikinimų atvirukų, žurnalų ir kt. Rašykite šiuo adresu:

Lietuvių Spaudos Fondas

6755 S. Western Ave.,
Chicago 36, Ill.

DAR BLOGIAU

Dar kartą dėl prof. V. Krėvės pasakojimo

Pagaliam užklydo Nemunas ir pas mus. Tad susidarė galimybė susipažinti su visu prof. V. Krėvės pasakojimu apie pirmosios bolševikinės vyriausybės sudarymą Lietuvoje 1940 metais.

Čia pasakojama daug dalykų, kurių niekas negali patikrinti. Tai pasikalbėjimai su Dekanovu, su St. Šilingu, su J. Paleckiu, su A. Merkiumi. Vieninteliai kai kurių pasakojimo vietų dar prieinami liudininkai galėtų būti tik E. Galvanauskas ir V. Sidzikauskas, bet jų vaidmuo tuose pasikalbėjimuose ne esminis. Žinoma, galima būtų bent kiek stebėtis kai kuriais jų pranašingais pareiškimais, tokiais jau pranašingais, kad atrodo, lyg tai būtų šiandien pasakyta... Net ima pagunda ir dabar tokius gerus pranašus pasiklausti apie ateitį nors kokią penketį metų pirmyn...

Bet yra dalykų, kurie visiems labai gerai žinomi ir dokumentais patikrinami, kuriuos tačiau prof. V. Krėvė atpasakoja nuostabiai klaidingai.

Štai ryškiausias pavyzdys. Prof. V. Krėvė rašo:

Greitai visi turėjo progos pastebėti kad "valdančiose sferose" vyksta kažkas neįprasto: beveik kas savaitę emė keistis Vyriausybės sudėtis. Iš pradžių žmonės aiškino šį keistą apreiškimą, tautininkų partijos susidariusioms tradicijoms priešinga, vadinė ju kova už "valstybės lovą". Bet greitai emė sklisti neramūs gandai, kad visų tų pakitėjimų priežastys glūdi nesupratimuose su Maskva, kuri, matyti, provokuoja įvykius. Iš raudonųjų iguli emė bėgti kariai, ir dėl tos priežasties Maskvos vyriausybė kaltina lietuvių agitaciją prieš komunistinę santvarką Rusijoje ir reikalauja Lietuvos Vyriausybės imtis griežtų priemonių kovai su šiuo reikiniu. Ejo gandai, Maskva net apkalbinusi mūsų saugumo organus, kad jie esą pagrobė raudonosios igulos dalį lyvių ir kankinimais norėję iš jų išgauti karinių paslapčių.

Lietuvos Vyriausybė panašiai šiuos kaltinimus ir pareikalavimus sudaryti mišri komisija šioms priekaitams iširti, bet Maskva nesutikusi su šiuo

pasūlymu, net neleidusi apklausti raudonosios armijos kareivio, kurio esą žodžiais pasirėmus, kaip nuo mūsų saugumo nukentėjusio, ji kaltino Vidaus Reikalų Ministeriją, netgi pareikalavusi suimti Vidaus Reikalų Ministerijai Skučą ir Saugumo departamentą direktorių Povilaitį.

Tokie gandai ejo Kaune, o gal jie buvo pasiekę ir tolimus Lietuvos užkampius, bet spaudai nebuvo leidžiama nei vienu žodžiu prasižinti apie susidariusią padėtį.

Lyg tiems gandams patvirtinti laikraščiuose buvo paskelbta, kad Lietuvos vyriausybė vėl persitvarkė, atsistatydino ministeris pirmininkas gen. Černius ir pulk. Skučas. Vyriausybės priekyje atsistojo Merkys, kuris su užsienio reikalų ministru Urbšiu vykdė svarbius reikalus į Maskvą.

Tuo pat metu tapo žinoma, kad pulk. Skučas ne tik atsistatydino, bet vyriausybės įsakymu jau suimtas ir padėtas į kalėjimą drauge su Povilaitiu.

Kitoj vietoj prof. V. Krėvė taip atpasakoja, ką jam neva kalbėjęs A. Merkys:

Generolui Černiui pasitraukus iš ministerio pirminko pareigų, vos vieną savaitę pavardavus ministerių tarybai, jo vietai užimti Prezidento buvo pakviestas jis, Merkys. Generolas Černius nenorėjo sutikti, kad būtų patenkintas Maskvos valdovų reikalavimas ne tik atleisti iš pareigų vidaus reikalų ministerį pulk. Skučą, bet dargi jį suimti ir padėti į kalėjimą, kaip nusikaltusį leidimu, o gal net tiesiogiu įsakymu pagrobti raudonosios igulos kareivius ir tuo pasitarus nauti iš jų iškovotomis žiniomis kaimyninei valstybei. Prezidentas ir dailis ministerių tarybos narių, nors žinojo, kad visi šie kaltinimai yra išgalvoti provokacijos tikslais, visgi manė, kad patenkinus šį, nors neteisėtą, ir mūsų suverenitą žeminusį reikalavimą, bus išvengta didesnio pavojaus, ir susiras galimybė vėl atkurti nors šiek tiek pakentamus santykius su Maskva.

Tokios nuomonės buvęs ir Merkys. Pulk. Skučas buvo priverstas pasitraukti iš pareigų ir prezidento paliepimu suimtas ir padėtas į kalėjimą drauge su Saugumo departamentą direktoriu Povilaitiu.

Dabar Merkys tikėjosi, kad asmeninė pasimatyma su SSSR užsienio reikalų komisaru Molotovu jam pasiseks likviduoti nesupratimus ir atkurti "abišaliu pasitikėjimu paremtus santykius".

Molotovs sutikęs jį priimti. Nutar-

ta buvo, kad ministeris pirmininkas vyks į Maskvą Urbšio, užsienio reikalų ministerio, lydimas.

Toliau, pagal prof. V. Krėvės A. Merkio žodžių atpasakojimą, Merkiui grįžus į Kauną, buvęs vyriausybės posėdis iki vėlyvos nakties, kuriame nuomonės pasiskirsčiusios:

Vieni tvirtino, kad ultimatumą tenka priimti su visomis pasekmėmis, nes yra didžiausias reikalas išlošti laiko ir, lojaliai vykdant Maskvos reikalavimus, stengtis išvengti konfliktų nors iki karas pasibaigs. Kiti manė, kad geriau pasipriešinti raudoniesiems daliniams, nors dėl akių, o pasakui pasitraukti vyriausybę su visa kariuomene į Vokietiją. Tarnato pasaulis, kad Lietuva yra okupuota, o ne savo noru įsileido raudonuosius.

Prezidentas Smetona palinko pirmajai nuomenei, ir jo balsas nusvėrė. Buvo nutarta pranešti Maskvai Prezidento vardu, kad SSSR vyriausybės sąlygas jis yra priverstas priimti, o generolas V. Vitkauskas yra įgalio-

jamas sutikti raudonosios armijos dalinius ant Lietuvos sienos ir pasirašyti atitinkamą aktą. Be to, buvo nutarta kitą dieną vienuoliktą rytą vėl susirinkti visai Ministerijų Tarybai prezidentūroje ir aptarti kitus klausimus, susijusius su priimtu ultimatumu.

Kai kitą dieną vienuoliktą valandą ministeriai atvyko į prezidentūrą, ten jau neradė nei Prezidento, nei jo šeimos. Iš tarnautojų patyrę, kad Prezidento žmona dar iš vakaro išsuntusi daiktus į Vokietiją ir pati ten išvažiavusi pro Tilgą su visa šeima. Gi Prezidentas išvykęs šį rytą apie aštuntą valandą. Su juo į automobilį atsėdęs vienas adjutantas ir vidaus reikalų ministeris.

Taip prof. V. Krėvė pagal savo atsiminimus ir tariamus A. Merkio pasakojimus nupiešia įvykius (Visi pabrūkiami mano v. R.).

Kiekvienam kas tuo metu yra buvęs Lietuvoje, yra aišku, kad tas pasakojimas yra

iki absurdiškumo klaidinga mišrainė.

Prof. V. Krėvė beveik visai nemini datų, kada kas, jo manymu, atsitiko. Bet jis sako, kad:

1. A. Merkys išvyko į Maskvą tuoju, kaip tik sudarė savo vyriausybę.

2. J. Černiaus vyriausybė prieš tai išsilaikė tik vieną savaitę ir atsistatydino, J. Černius nesutinkant areštuoti vidaus reikalų ministerį Skučą.

3. Reikalavimas areštuoti min. Skučą ir dir. Povilaitį gaudų keliu Lietuvoje jau buvęs plačiai žinomas dar prieš Černiaus vyriausybės sudarymą, tik spaudai buvę uždrausta apie tai rašyti.

4. A. Merkiui grįžus iš Maskvos tą patį vakarą iki vėlyvos nakties vykęs posėdis, kuriame svarstytas ultimatumo klausimas. Nutarus jį priimti, sutarta kitą dieną 11 val. iš ryto posėdį tęsti.

5. Rytą 11 val. ministeriai susirinkę posėdžio prezidento neberadę, nes jis išvykęs tą rytą 8 val., o jo šeima su turtu per Tilgą išvykusi jau vakare, vadinasi, tuo metu, kai vyko vyriausybės posėdis ir, kai preziden-

tas paskyrė laiką posėdžiui tęsti...

Apie A. Merkio išvykimą į Maskvą ir prof. V. Krėvė kalbą jau kaip apie tuo metu viešai žinomą faktą. O išvyko jis į Maskvą birželio 6 dieną ir grįžo birželio 12.

Remiantis šiomis datomis, reikėtų spėti, kad pagal prof. V. Krėvės pasakojimą, chronologinė įvykių eiga turėjo būti tokia:

1. Skučo ir Povilaitio areštavimo reikalavimas — gegužės pradžioje.

2. Černiaus vyriausybės sudarymas — gegužės gale, apie 27 d.

3. Černiaus vyriausybės atsistatydinimas, Merkio vyriausybės sudarymas ir Skučo bei Povilaitio areštavimas — birželio 3-4 d.

4. Merkio kelionė į Maskvą — birželio 6-12 d.

5. Paskutinis vyriausybės posėdis ir prezidento šeimos išvykimas — birželio 12 dienos naktį.

6. Prezidento išvykimas — birželio 13 d. 8 val. rytą.

Tokios įvykių eigos atpasakojimo absurdiškumas per daug akivaizdus, kadangi:

1. Černiaus vyriausybė susidarė daugiau kaip metai anksčiau, negu prof. V. Krėvė pasakoja, ir ji išsilaikė ne vieną savaitę, bet daugiau kaip pusmetį, būtent, nuo 1939 metų kovo 28 dienos iki tų pačių metų lapkričio 22 dienos.

2. A. Merkio vyriausybė irgi buvo sudaryta dar 1939 metų lapkričio 22 dieną, jau po įvykių į Vilnių, ir nuo to laiko iki Lietuvos okupacijos jokių vyriausybės kaitaliojimų (ka savaitę, kaip pasakoja V. Krėvė!) visiškai nebuvo.

3. Jokių gandų apie Maskvos reikalavimus dėl Skučo ir Povilaitio areštavimo prieš okupaciją visai negalėjo būti, kadangi tas reikalavimas Maskvos buvo pareikštas tik 1940 metų birželio 14-15 dienos naktį, t. y. apie 16 valandų prieš rusų įvygių į Lietuvą. Taigi jie ir negalėjo būti areštuoti dar prieš Merkio kelionę į Maskvą, kaip tai pasakoja prof. V. Krėvė.

Šiaip jau Maskvos priekabavimas dėl "pagrobimų" karių prasidėjo gegužės 26 dieną diplomatinio keliu, o gegužės 29 dieną tai buvo jau viešai žinoma, nes Tasso pareiškimas ir Eltos buvo paduotas spaudai bei

paskelbtas per radiją. Pasakojimai, kad tuo reikalu ilgą laiką buvo gandai ir spaudai buvo neleidžiama nieko apie tai rašyti, yra gryni fantazijos padaras.

Iš viso apie tai negalėjo būti ilgai nuslepamų žinių, kadangi viskas įvyko labai trumpu laiku:

a) Butajevo nusišovimas — gegužės 18 d., b) Smargoneco "pagrobimas" — gegužės 18-26 dd., Pisariovo "pagrobimas" — gegužės 24-27 dd. O gegužės 28 d. Maskvos priekaitai jau buvo viešai žinomi, bet ir tada dar nebuvo reikalavimų dėl Skučo bei Povilaitio areštavimo.

Tai kaip gi prof. V. Krėvė dar prieš tuos įvykius jau galėjo girdėti, kad Maskva reikalauja Skučo ir Povilaitio arešto, kad dėl to pasitraukia iš ministerio pirminko vietos Černius (kuris tuo metu buvo visai ne ministerio pirminku, o diviziono vadu Vilniuje) ir tt.?

4. Merkys ne pats pasisūlė važiuoti į Maskvą, bet buvo Molotovo pareikalautas. Jam grįžus buvo ne vienas vyriausybės posėdis. Lemiamasis ir paskutinis posėdis, kada buvo svarstoma, ką daryti su Maskvos paskutiniu ultimatumu, įvyko birželio 15 dienos rytą, tiksliau pasakius dar naktį, tarp 2 ir 5 valandos, kai buvo gauta Urbšio telegrama apie ultimatumą (3 valandą buvo gautas visas ultimatumo turinys).

Pagal prof. Krėvę, tas posėdis buvo tuoj Merkiui grįžus, tai yra, 3 dienas anksčiau, To-

posėdžio metu nuomonės pasidalinę: priimti, ar simboliškai priešintis. Prezidentas prisidėjo prie pirmosios nuomonės ir

tuos viską nulėmęs. Tuo pačiu metu prezidento šeima išvykusi su visu turtu, o pats prezidentas, apgaudamas ministerius, paskyręs posėdžio tęsinį 11 valandą rytą, bet tris valandas prieš tą posėdžio tęsinį išvykęs... Tai yra

posėdžio metu nuomonės pasidalinę: priimti, ar simboliškai priešintis. Prezidentas prisidėjo prie pirmosios nuomonės ir

tuos viską nulėmęs. Tuo pačiu metu prezidento šeima išvykusi su visu turtu, o pats prezidentas, apgaudamas ministerius, paskyręs posėdžio tęsinį 11 valandą rytą, bet tris valandas prieš tą posėdžio tęsinį išvykęs... Tai yra

posėdžio metu nuomonės pasidalinę: priimti, ar simboliškai priešintis. Prezidentas prisidėjo prie pirmosios nuomonės ir

tuos viską nulėmęs. Tuo pačiu metu prezidento šeima išvykusi su visu turtu, o pats prezidentas, apgaudamas ministerius, paskyręs posėdžio tęsinį 11 valandą rytą, bet tris valandas prieš tą posėdžio tęsinį išvykęs... Tai yra

posėdžio metu nuomonės pasidalinę: priimti, ar simboliškai priešintis. Prezidentas prisidėjo prie pirmosios nuomonės ir

iki absurdiškumo klaidinga mišrainė.

Prof. V. Krėvė beveik visai nemini datų, kada kas, jo manymu, atsitiko. Bet jis sako, kad:

1. A. Merkys išvyko į Maskvą tuoju, kaip tik sudarė savo vyriausybę.

2. J. Černiaus vyriausybė prieš tai išsilaikė tik vieną savaitę ir atsistatydino, J. Černius nesutinkant areštuoti vidaus reikalų ministerį Skučą.

3. Reikalavimas areštuoti min. Skučą ir dir. Povilaitį gaudų keliu Lietuvoje jau buvęs plačiai žinomas dar prieš Černiaus vyriausybės sudarymą, tik spaudai buvę uždrausta apie tai rašyti.

4. A. Merkiui grįžus iš Maskvos tą patį vakarą iki vėlyvos nakties vykęs posėdis, kuriame svarstytas ultimatumo klausimas. Nutarus jį priimti, sutarta kitą dieną 11 val. iš ryto posėdį tęsti.

5. Rytą 11 val. ministeriai susirinkę posėdžio prezidento neberadę, nes jis išvykęs tą rytą 8 val., o jo šeima su turtu per Tilgą išvykusi jau vakare, vadinasi, tuo metu, kai vyko vyriausybės posėdis ir, kai preziden-

tas paskyrė laiką posėdžiui tęsti...

Apie A. Merkio išvykimą į Maskvą ir prof. V. Krėvė kalbą jau kaip apie tuo metu viešai žinomą faktą. O išvyko jis į Maskvą birželio 6 dieną ir grįžo birželio 12.

Remiantis šiomis datomis, reikėtų spėti, kad pagal prof. V. Krėvės pasakojimą, chronologinė įvykių eiga turėjo būti tokia:

1. Skučo ir Povilaitio areštavimo reikalavimas — gegužės pradžioje.

2. Černiaus vyriausybės sudarymas — gegužės gale, apie 27 d.

3. Černiaus vyriausybės atsistatydinimas, Merkio vyriausybės sudarymas ir Skučo bei Povilaitio areštavimas — birželio 3-4 d.

4. Merkio kelionė į Maskvą — birželio 6-12 d.

5. Paskutinis vyriausybės posėdis ir prezidento šeimos išvykimas — birželio 12 dienos naktį.

6. Prezidento išvykimas — birželio 13 d. 8 val. rytą.

Tokios įvykių eigos atpasakojimo absurdiškumas per daug akivaizdus, kadangi:

1. Černiaus vyriausybė susidarė daugiau kaip metai anksčiau, negu prof. V. Krėvė pasakoja, ir ji išsilaikė ne vieną savaitę, bet daugiau kaip pusmetį, būtent, nuo 1939 metų kovo 28 dienos iki tų pačių metų lapkričio 22 dienos.

2. A. Merkio vyriausybė irgi buvo sudaryta dar 1939 metų lapkričio 22 dieną, jau po įvykių į Vilnių, ir nuo to laiko iki Lietuvos okupacijos jokių vyriausybės kaitaliojimų (ka savaitę, kaip pasakoja V. Krėvė!) visiškai nebuvo.

3. Jokių gandų apie Maskvos reikalavimus dėl Skučo ir Povilaitio areštavimo prieš okupaciją visai negalėjo būti, kadangi tas reikalavimas Maskvos buvo pareikštas tik 1940 metų birželio 14-15 dienos naktį, t. y. apie 16 valandų prieš rusų įvykių į Lietuvą. Taigi jie ir negalėjo būti areštuoti dar prieš Merkio kelionę į Maskvą, kaip tai pasakoja prof. V. Krėvė.

Šiaip jau Maskvos priekabavimas dėl "pagrobimų" karių prasidėjo gegužės 26 dieną diplomatinio keliu, o gegužės 29 dieną tai buvo jau viešai žinoma, nes Tasso pareiškimas ir Eltos buvo paduotas spaudai bei

paskelbtas per radiją. Pasakojimai, kad tuo reikalu ilgą laiką buvo gandai ir spaudai buvo neleidžiama nieko apie tai rašyti, yra gryni fantazijos padaras.

Iš viso apie tai negalėjo būti ilgai nuslepamų žinių, kadangi viskas įvyko labai trumpu laiku:

a) Butajevo nusišovimas — gegužės 18 d., b) Smargoneco "pagrobimas" — gegužės 18-26 dd., Pisariovo "pagrobimas" — gegužės 24-27 dd. O gegužės 28 d. Maskvos priekaitai jau buvo viešai žinomi, bet ir tada dar nebuvo reikalavimų dėl Skučo bei Povilaitio areštavimo.

Tai kaip gi prof. V. Krėvė dar prieš tuos įvykius jau galėjo girdėti, kad Maskva reikalauja Skučo ir Povilaitio arešto, kad dėl to pasitraukia iš ministerio pirminko vietos Černius (kuris tuo metu buvo visai ne ministerio pirminku, o diviziono vadu Vilniuje) ir tt.?

4. Merkys ne pats pasisūlė važiuoti į Maskvą, bet buvo Molotovo pareikalautas. Jam grįžus buvo ne vienas vyriausybės posėdis. Lemiamasis ir paskutinis posėdis, kada buvo svarstoma, ką daryti su Maskvos paskutiniu ultimatumu, įvyko birželio 15 dienos rytą, tiksliau pasakius dar naktį, tarp 2 ir 5 valandos, kai buvo gauta Urbšio telegrama apie ultimatumą (3 valandą buvo gautas visas ultimatumo turinys).

Pagal prof. Krėvę, tas posėdis buvo tuoj Merkiui grįžus, tai yra, 3 dienas anksčiau, To-

posėdžio metu nuomonės pasidalinę: priimti, ar simboliškai priešintis. Prezidentas prisidėjo prie pirmosios nuomonės ir

tuos viską nulėmęs. Tuo pačiu metu prezidento šeima išvykusi su visu turtu, o pats prezidentas, apgaudamas ministerius, paskyręs posėdžio tęsinį 11 valandą rytą, bet tris valandas prieš tą posėdžio tęsinį išvykęs... Tai yra

posėdžio metu nuomonės pasidalinę: priimti, ar simboliškai priešintis. Prezidentas prisidėjo prie pirmosios nuomonės ir

tuos viską nulėmęs. Tuo pačiu metu prezidento šeima išvykusi su visu turtu, o pats prezidentas, apgaudamas ministerius, paskyręs posėdžio tęsinį 11 valandą rytą, bet tris valandas prieš tą posėdžio tęsinį išvykęs... Tai yra

posėdžio metu nuomonės pasidalinę: priimti, ar simboliškai priešintis. Prezidentas prisidėjo prie pirmosios nuomonės ir

tuos viską nulėmęs. Tuo pačiu metu prezidento šeima išvykusi su visu turtu, o pats prezidentas, apgaudamas ministerius, paskyręs posėdžio tęsinį 11 valandą rytą, bet tris valandas prieš tą posėdžio tęsinį išvykęs... Tai yra

posėdžio metu nuomonės pasidalinę: priimti, ar simboliškai priešintis. Prezidentas prisidėjo prie pirmosios nuomonės ir

tuos viską nulėmęs. Tuo pačiu metu prezidento šeima išvykusi su visu turtu, o pats prezidentas, apgaudamas ministerius, paskyręs posėdžio tęsinį 11 valandą rytą, bet tris valandas prieš tą posėdžio tęsinį išvykęs... Tai yra

posėdžio metu nuomonės pasidalinę: priimti, ar simboliškai priešintis. Prezidentas prisidėjo prie pirmosios nuomonės ir

SKANDALINGAS MELAS

Tiesa, prof. V. Krėvė tą melą pasakoja ne savo vardu, bet sakosi, kad jam Merkys taip įvykius nupasakojęs... Tik ar galima pasitikėti Merkio žodžių atpasakojimo nors šokių tokiu tikslumu, jeigu atpasakotojas pasižymi tokia bloga atmintim ir pasakoja tokius absurds, kaip apie Černiaus vyriausybės sudarymą ir atsistatydinimą bei Skučo su Povilaitio areštą? Faktai buvo tokie:

1. A. Merkiui esant Maskvoje, dar nebuvo reikalavimo areštuoti Skučą ir Povilaitį, bet jau buvo pareikštas nepasitenkinimas jais ir buvo prasižadėta, kad jiems ne vieta savo pareigose, jie greičiau turėtų būti teisiami.

Merkiui grįžus, Skučas ir Povilaitis, sužinoję, kad Maskva dėl jų priekabauja, tuoju (birželio 13 d.) atsistatydino, tačiau Merkys Skučą tuo tarpu paliko pareigose, kol bus paskirtas kitas ministeris.

2. Lemiamajame posėdyje, įvykusiame birželio 15 dienos rytą, 2-5 valandą, buvo svarstyti paskutinis Maskvos ultimatumas, kur reikalauja Skučą su Povilaitiu areštuoti, sudaryti Maskvai priimtina vyriausybę, ir įsileisti neribotą sovietų kariuomenės kėją.

Nuomonės tikrai pasidalino, bet visai ne ta prasme, kaip prof. V. Krėvė, pasiremdamas neva Merkio žodžiais, pasakoja:

Pradžioje nei vienas iš ministrų, nei dalyvavęs kariuomenės vadas gen. Vitkauskas, nedrįso pareikšti savo nuomonę. Pirmas savo nuomonę pareiškė pats prezidentas. Ir ta jo nuomonė buvo tokia: prezidentas negali sutikti atiduoti teismui nieku nenusikaltusį ministerį, jis negali keisti vyriausybės pagal svetimos vyriausybės nurodymus, negali sutikti su didelio svetimos kariuomenės skaičiaus įvedimu, nes praktiškai būtų okupacija. Todėl ultimatumo negalima priimti, reikia bent simboliškai pasipriešinti ir pasakui visai vyriausybei pasitraukti į užsienius.

Tik po to prabilo kiti, kurių nuomonė buvo "optimistiška", — kad reikia sutikti, išlošti laiką, kad tai nebus galutinė okupacija, kad ir Skučo bei Povilaitio suėmimas ne toks jau baisus, nes juos juos gi visticiek Lietuvos teismas teis, kad apčiuopiamai pasipriešinti prieš tokia jėgą nėra kuo ir tt.

Nuomonės pasidalino ne pusiau, Prezidentui pritarė tik du ministeriai: krašto apsaugos ministeris gen. K. Musteikis ir švietimo ministeris dr. K. Jankas.

Čia, po ilgesnių diskusijų, prezidentas pasidavė daugumos nuomenei, nors, žinoma, galėjo ir kitaip pasielgti, tuoju sudarydamas vyriausybę iš tokių asmenų, kurie ryžtųsi bent simboliškai priešintis.

Nutarta ultimatumą priimti. Tą patį rytą 5 valandą buvo sudarytas naujos vyriausybės sąrašas su gen. S. Raštikiu priekakyje, tikintis, jog Maskva gal pasitenkins, kad vyriausybėje nėra Skučo, nėra ir paties Merkio, kuriam Molotovs irgi priekabavo.

Tačiau 10 valandą rytą Urbšys pranešė iš Maskvos, kad Maskva nesutinka su tokia vyriausybe ir tuo reikalu tartis atvyksta Dekanozovas. Tada ir paaiškėjo, kad Maskva nori padiktuoti vyriausybės sąstatą, ir faktiškai okupuoti Lietuvą. Tai nulėmė prezidento apsisprendimą pasitraukti.

Prezidentas išvyko iš Kauno tarp 4-5 valandos po pietų bir-

želio 15 dieną, tai yra, valandą ar porą valandų prieš rusų tankų pasirodymą Kauno gatvėse. Jo šeima išvyko tuo pačiu metu ir tas pasakojimas apie ankstyvą išvykimą bei daiktų išsuntimą iš anksto yra gryniausias prasimanymas: apie išvy-

kimą net tos pačios dienos rytą dar nebuvo galvota. Su prezidentu išvyko ir krašto apsaugos ministeris gen. K. Musteikis.

Generolas (ne pulkininkas, kaip prof. V. Krėvė rašo) Skučas ir direktorius Povilaitis buvo areštuoti tik kitą dieną po prezidento išvykimo, t. y. birželio 16 dieną, Lietuvai esant jau okupuotai, A. Merkio įsakymu, kuris tai padarė, be abejo, sovietų pasiuntinybės spaudžiamas ir gal grasomas, kad jis atsakys, jei tie pabėgs. Jis darė pastangų sugrąžinti ir prezidentą. Bet į tų dienų Merkio veiksmus ir pareiškimus jau nebeteško žiūrėti, kaip į savarankius aktus. Be abejo, daug turėjo įtakos ir dezorientacija.

Galima būtų praleisti tylomis profesorius opiniją apie spaudos laisvės varžymą — neribotos spaudos laisvės Lietuvoje nebuvo, — tačiau ir čia profesorius visiškai iškraipytas pavyzdžiais tą spaudos varžymą vaizduoja, o tame vaizdavime kyšo daugiau pykčio, negu objektyvumo. Šis jo pasakojimas, kuris visiškai netarnauja tikrajam spaudos tikslui — skleisti tiesą, bet priešingai, skleidžia klaidas ir melus, yra ryškus pavyzdys, kaip spaudos laisvė kartais neatsakingai piktnaudžiuoja.

Taigi, pasirodo, su prof. V. Krėvės papasakojimu Nemune yra daug blogiau, negu tai atrodė iš Vienybės pasirodžiusių ištraukų.

Nesimu spėlioti motyvų ir aplinkybių, kurios paskatino gerbiamą profesorį ir rašytoją pasirodyti su tokiu, turbūt, labiausiai nepavykusiu kūriniu (tikrai, šiame rašinyje daugiau fikcijos, negu faktų). Bet dar labiau yra nesuprantami motyvai Nemuno redakcijos, kaip "nepriklausomo kultūros žurnalo" redakcijos: kokią gi kultūrą ji mano skleisti, skelbdama tokiu svarbiu klausimu aiškias klaidas ir neteisybes, kurias ji pati puikiai žino esant neteisybėmis?

V. Rastenis

PO TOKIŲ STAMBIŲ KLAIDŲ

kurias skelbti, kaip sąžiningą dalykų atpasakojimą, rimtiems žmonėms ir rimtoji spaudoje nedera, nustoja savo reikšmės visas prof. Krėvės pasakojimas. Jeigu autorius galėjo padėti savo parašą po tokiais akivaizdžiai klaidingais pareiškimais, kur faktus patikrinti taip nesunku, tai kaip gi begalima patikėti visais kitais pasakojimais?

Tie pasakojimai gausiai atskleidžia profesoriaus opinijomis apie visą eilę dalykų iš nepriklausomos Lietuvos gyvenimo. Jos, žinoma, nieko bendra neturi su pasakojimo tema ir yra įterptos bent tikslu — kiek galima labiau apjuodinti aplinką, kad sava istorija bent kiek baltesnė atrodytų...

"Drauginė" Dr. J. Daugailio demagogija

Jau prieš gerą mėnesį Draugo "šūpinyje" redaktorius "Dr. J. Daugailis" taip rašė:

"Kai tūli redaktorai Lietuvoje raikė sau valdišką pyragą, tada jie nežinojo apie lietuviškas mokyklas Amerikoje, nekėlė balso, kad reikėtų padėti jų mokytojams pažinti Lietuvą, sudaryti progos Lietuvoje didesniai jų skaičiui pastudijuoti.

Kai buvo tremtyje, jie kreipėsi į kongregacijas, kurios dirba mokyklose, kad palengvintų jiems įvažiavimą, ir pagalbos iš katalikų susilaukė. Dabargi atranda sau dirvą įžaidinti tas pačias įstaigas. Tą daro organos tos srovės, kuri nei vienos lietuviškos mokyklos Amerikoje nesukūrė, nei vienos neišlaiko. Bet... liežuviu malni daug lengviau, negu dirbti darbas, ir kitiems patarimai ir pabarimai žarstyti daug mažiau kaštuoja negu sukurti ar išlaikyti nors vieną mokyklėlę.

Katalikai — vienintelė srovė, kuri suorganizavo mokyklų tinklą Amerikoje. Ne viskas čia dar yra kaip norėtume, bet jau daugumoje mokyklų sustiprinti lietuistikos dalykai, palaipsniui bus tai padaryta ir likusiose. Katalikai tas mokyklas sukūrė kitų klaidom, jie jas išlaiko su aukodami tūkstančius dolerių, jie ir toliau tą darbą tęs ir reikiamas reformas darys. Gali nesivarginti su patarimais tie, kurie darbais šioj srityje nieko nėra pasireiškę".

Buvo per daug užimtas laikas tuoj kalbėti apie tą pamfletuką, bet skaitau, kad tylois pro jį praėiti irgi negalima, nes toks pasališkas kandinėjimas nenušelpo, kad jam būtų pataikaujama nuolankiais nutylėjimais. Nes nutylėjimai tik skatina drąsiau ir dažniau spekuliuoti galimybėmis tą ar kitą aplinkinių "nekaltais" pamokslukais diskredituoti.

KODĖL NEATVIRAI?

Visų pirma — kodėl "Dr. J. Daugailis" neišdrįsta kalbėti tiesiai, kodėl neišdrįsta pasakyti tiesiai, kad jam nepatiko Dirvos straipsnis, kur buvo paminėta, jog kai kuriose net ir "lietuviškose" parapijų mokyklose lietuviškus Algimantus jau "krikštija" Walteriais, lyg tas vokiškas pagoniškas vardas būtų vistik amerikietiškesnis ir katalikiškesnis vien tik todėl, kad vokiškas, o ne lietuviškas. Nepatiko, kam buvo paminėta, kad Clevelande "lietuviškos" mokyklos mokytoja vaikams tvirtino, jog lietuvių tauta todėl tiek ir kenčia, kad pagonių vardus vartoja, nors ji ir nepagalvoja, kad net pats Stalinas nešioja labai krikščionišką vardą. Gal nepatiko "Dr. J. Daugailiui", ir kai anksčiau vienas tėvas nusiskundė, kad kitų lietuvių parapijos mokyklų jo vaikas buvo suniekinas už tai, kad tvirtino, jog Vilnius yra Lietuvos sostinė, ne Lenkijos miestas. Nepatiko gal ir E. Karnėno straipsnis straipsnyje buvo nusiskundęs antilietuvišku lietuvių vaikų auklėjimu ir faktai, kad yra seselių mokytojų ignoruojančių ar tiesiog neapkenčiančių visko, kas lietuviška.

Tiesa, Ed. Karnėnas to savo nusiskundimo neparėmė konkrečiais pavyzdžiais, bet jį jis turi iš visos eilės Naujosios Anglijos "lietuviškų" mokyklų, nekalbant jau apie paskutiniui laikui ypaci Draugo redaktoriaus puikiai pažįstamo St. Gabaliausko dėka pargarsėjusią Clevelando parapiją ir jos mokyklą.

Šių apgailėtinų reiškinų paminišmas buvo ir yra paminėjimas liūdny faktų. Toki faktai yra liūdny kiekvienam lietuviui, vistik, kokios jis bebūtų pasaulėžiūros. Jie liūdny visur, visai nepareinamai nuo to, kieno sukurtoje ir kieno išlaikomoje mokykloje jie atsitiktų. Nutylėjimu ir užglostymu vargiai ar galima tai pataisyti. Kai pradėjo didėti dēi to nusiskundimai, kai pradėjo kai kur net triukšmas kilti — apie kurį Draugas tyli, kaip vandens į burną prisisėmęs, tada

jau susirūpinta "stiprinti lietuistikos dalykai".

Kur ir kiek jie sustiprinti — apie tai dar nei Draugas neparasė. Gerai, jei tas daroma, nors reikalingas čia daugiau liečia ne formalios to ar kito dalyko pamokas, kurių galima išsivirti

KAS GALI APIE TAI KALBĖTI?

"Dr. J. Daugailis", lyg ir sekdamas savo vyresnio konfratro kun. Vilkutaičio pavyzdžiu, bandė nustatyti leidimus, kas gali ir kas negali kalbėti lietuviškų mokyklų reikalais Amerikoje.

Esą, mes — katalikų srovė — suorganizavom, išlaikom, tai ir žinom, ką reikia daryti, o kas neprisidėjo tam tik tytel...

Kartą buvo susikūrusi tokia pasitikėjimo bendrovė. Viena iš bendrininkų draugas sako:

— Žinai, brolyti, kaip aš matau, tavo bendrininkai tave tik išnaudoja. Tu dedi lygiai pinigų į verslą, o jie daro ką nori ir visai ne taip, kaip tau naudinga. Apsisžiūrėk, reikalauk, kad skaitytųsi su tuo, kas buvo sutarta, kai steigėte bendrovę.

Kai kitas bendrininkas išgirdo

NEUOŠIRDUS SKUNDAS

"Daugailis" lyg ir skundžiasi, katalikų srovei vienai teko organizuoti lietuvių mokyklas šiame krašte ir viena turi tą našta nešti, o kiti tik patarimus davinėja ir barasi...

Visų pirma — argi jau tikrai tai vien tik grynai katalikiškos srovės nešama našta? Ar tose mokyklose nėra įvairių pažiūrų tėvų vaikų, ar jie savo dalies neineša? Pagaliau, ant suaukotų ar kitais keliais gautų tam tikslui srovinis antspaudas? Ar renkant lėšas lietuviškų mokyklų reikalingas skelbiama, kad aukos priimamos tik iš tų, kurie yra azionomi tos srovės veikėjai ar bent rėmėjai?

bet kokioje mokykloje, o apie auklėjimo dvasią tose mokyklose, kurios, sakoma, esančios lietuviškos, lietuvių sukurtos ir jų išlaikomos.

Galima kalbėti apie lietuviškų mokyklų tinklą Amerikoje, bet kalbant apie jį reikia į dalykus realiai pažūrėti. Jeigu nors žymiai mokyklų dalis iš to tinklo išauklėja jaunuolius gerai amerikiečiais ir drauge susipratę lietuviams — tai pagarba to tinklo kūrėjams ir palaikytojams. Bet jei iš tų mokyklų išsina jaunuimas ne tik neapmokytas lietuviškos kalbos, bet ir lietuviškumui visiškai abejingas ar net išmokęs jo vengti, o kai kur net ir neapkęsti, — tai tokios mokyklos negali būti įskaitytos į lietuviškų mokyklų tinklą ir lietuvių tarpe jokiu būdu nepasididžiuoti. Tai ne nuolaidūs lietuviškumui, o tik daugelio nuosirdžių ir organizatorių pasitikėjusių lietuvių pinigų išekvojimas, nepasiekus to, kam pinigai suaukoti.

Tikrų lietuviškų mokyklų — bent tokių, kokios jos teisiškai Amerikoje gali būti, joks lietuvis nedrįsta ir nesiekia nei įžaidinti, nei peikti. Bet jeigu sidengęs nesusiipratimas ar stačkur yra tik lietuvišku vardu pričiai apgaule — apie tą joki "Daugailiai" neuždurs niekam kalbėti.

tokią kalbą, tuoj šokosi:

— O tu ko čia kišiesi?! Ar pridėjai bent centą prie mūsų bendrovės? Nepridėjai, tai ir neikiš nosies ne į savo reikalą!

Argi ne panaši ir "Daugailio" kalba į to antrojo bendrininko kalbą? Lietuviai — aiškiai ir neaiškiai priklausančiai ar net ir visiškai nepriklausantieji prie vadinamosios katalikų srovės per parapijas sudėjo ir deda pinigų lietuviškoms mokykloms. O jeigu jos kai kur pasirodo esančios visai ne tas, kas buvo numatyta ir ko norėta bei norima, tai, anot Daugailio, niekas iš šalies neturi teisės prasižioti apie tą liūdny tiesą. Tu čia pinigų nepridėjai tytel! Tytel, kad to nepastebėtų tie, kurie gal net ir labai daug pinigų ir nemažiau vilčių įdėjo?

Antra vertus — argi katalikų srovės vadų nėra visų didžiausias noras, kad kas ne kas, o mokyklos tai jau būtų tik jų rankose, ir ne kieno kito?

Norėti ko nors, turėti tai, ko nori, ir paskui dėl to priekaištauti kitiems, kodėl taip yra — neuoširdus, ar tiesiog veidmaininiga.

Štai įvairios srovės turi sukūrusios laikraščius. Sukurti juos gal lengviau, kaip mokyklas, bet išlaikyti — kažin ar lengviau.

Ar nepasikandintų vandenė šaukšte kitų lietuviškų laikraščių tos srovės vadai, jei tik galėtų. Juk ir dabar ne iš vienos sakyklos girdime ne tik raginimus skaityti formaliai katalikiškus laikraščius, bet drauge ir draudimus, paremtus nežemišku autoritetu, neimti nei į rankas laikraščio, kuris nepriklauso į palaimintųjų sąrašą?

Ar nebūtų — ir ar nebuvo — to paties ir su kieno nors kito bandymais steigti lietuvišką mokyklą ne po parapijos sparnu?

Štai ir dabar ten, kur vedama kova dėl visiem lietuviams vienodai rūpimo reikalo — ar nemonopolizuojama ta akcija vien tik į tos srovės rankas? Sakoma — čia katalikiška mokykla, tai turi rūpintis tik katalikų srovės veikėjai — kitaip gali reikala padidinti: net šimtu nuosimčių praktikuoją katalikai, ir turį reikiamų ryšių, tokioj akcijoje esą nepriimtini, nes... jų politinės

pažiūros kiek skiriasi nuo šimtanušeitinių srovės veikėjų... Kas žino, gal paskui, jei bus šitas laimėtas, vėl bus sakoma, kad, štai mes vieni turėjome viską iškovoti, niekas mums nepdėjo...

Neatrod, kad kitų srovių Amerikos lietuviai būtų tikrai nepajėgę sukurti nors kiek lietuviškų mokyklų. Ir jei jie tai būtų padarę, su jomis vargu ar būtų tekę turėti tokių problemų, kokių dabar turima su sukurtojomis. Deja, tie žmonės buvo per nuolaidūs prieš tą užsispyrimą mokyklas turėti tik parapijų globoj. Tas jų nuolaidumas šiek tiek ir suprantamas. Koks malonumas būtų laikyti mokyklą, kuri iš anksto pasmerktą ko ne kas šventadienį iš kaimyninės bažnyčios sakyklos susilaukti smerkinų, tėvai būtų pravardžiuojami religijos išdavikais, o pati mokykla — bedievybės lizdu? Bet šiandien, susiduriant su prieštais, girdi, va mes tik vieni padarėm, kiti nieko nepajėgę padaryti — turbūt, ne vienam gaila to nuolaidumo.

Monopolio "Dr. J. Daugailis" nori ir dabar. Kaip savo laikui veikė šūkis "šalin rankas nuo mokyklų steigimo", taip dabar reikalauja — "šalin akis nuo to, kas dedasi mūsų įsteigtose mokyklose!"

Žinoma, galima sutikti su tuo, apgailėjus daugybę lietuvių sudėtas lėšas, ir visai užmiršti, kad tai kaž kada buvo lietuvių mokyklos, ir dairytis, ką dabar galima padaryti. Bet, nekalbėdami apie tai, kas tose mokyklose yra, nebegalėsime kalbėti apie jas ir kaip apie lietuvių mokyklas.

Aišku, tai netaikoma visoms toms Amerikoje esančioms lietuvių katalikų mokykloms, o tik toms, kuriose lietuviškumo reikalai yra tragiškoje padėtyje. Tik toms — kur tragiškoje padėtyje. Neliečiame nei tų, kur lietuviškumo reikalai bent pakenčiami. Nes labai gerai tai, turbūt, niekur nėra...

Štai, man teko apsilankyti vienoje aukštesnėje lietuviškoje mokykloje, kuria Draugas taip dažnai didžiūjojasi, kaip katalikų srovės Amerikoje sukurta lietuviškumo tvirtovė. Yra ten ir gražūs lietuviškų tautinių meno dirbinių muziejėlis, ir lietuviška biblioteka (tiesa, knygos turinio atžvilgiu griežtai "išskryninguotos"), mokytojos kalba pavyzdinai lietuviškai ir patriotiškai, bet mokinės kalba tik angliškai ir, rodos, nedaug yra tokių, kurios lietuviškai supranta. Žinoma, kam žoms ta lietuviška biblioteka... Nedaug ką joms tesa ko ir tautinio meno muziejėlis. Teko matyti tos mokyklos mokinės, dalyvaujančias lietuviško parengimo programoje — tautinių šokių šokančias. Kažkas net paaiškino, kad tai patogiau, slas būdas joms pasirodyti lietuviškoj programoj, nes šokti ga-

•PAKELIUI I MIRTĮ —
B. Gaidžiūno aprašymai
apie pergyvenimus vokiečių kalinėjimuose. 231 pusl. Kaina \$1.00

NO BETTER
TERMS
ANYWHERE

LOANS TO
REPAIR, MAINTAIN,
MODERNIZE YOUR HOME
OR BUSINESS PROPERTY

The
Cleveland
Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

lima ir nemokant lietuviškai. Ir tai gerai. Vadinasi, daroma bent tai, kas pajėgiama. Nors tatau ir nesudaro labai jgų stiprios lietuviškumo tvirtovės įspūdžio, vis dėlto tai bent jau šis tas.

Yra gal ir daugiau tokių ir dar žymesnių gražių reiškinų. Apie

NEKOREKTIŠKOS PRIEMONĖS

Siekdamas atimti "tūliems redaktoriais" balsą lietuviškų mokyklų reikaluose, "Dr. J. Daugailis" griebiasi tikrai nekorektiškos priemonės: pradeda nuo bandymo asmeniškai diskredituoti

Pradeda visų demagogų labai mėgiamu, todėl jau labai ir nuvalkiotu "parlu" apie "valdišką pyragą".

Gerbiame! Jeigu iš viso yra toks dalykas, kaip valdiškas py-

ragas, tai Tamsta, "Dr. Daugailis" esi jo raikęs nei kiek ne mažiau, kaip ir tas redaktorius, kuriam darai dēi to priekaištą. Visi laikraštininkai, kunigai ir kiti gaudami už savo darbą atlyginimą Lietuvos valstybės valiuta, ne importuotą, o Lietuvoje keptą duoną, arba kartais ir pyragą valgė. Redaktorius, kuriam prikiši "valdišką" pyragą Lietuvos valstybės tarnyboje yra buvęs vos keliolika mėnesių per

visus 22 Lietuvos nepriklausomybės metus...

Apie Amerikos lietuviškas mokyklas Lietuvoje žinojome, deja beveik tik tai, ką tas pats Draugas apie jas rašydavo. O rašydavo jis apie jas, kaip puikiausias lietuviškos tvirtovės, kurioms nėra ko mokytis Lietuvoje, kur, irgi, anot to paties Draugo, buvo "antroji Meksika" katalikybės... persekiojimo atžvilgiu. Nežinau, ar "Dr. Daugailis" prisidėjo prie tokių informacijų sklaidimo Amerikoje apie Lietuvą, ar tai darė tik jo srovės draugai, bet yra aišku, kad žymia dalimi ir dēl jų lietuviškųjų mokyklų mokytojos nesistengė vykti pažinti Lietuvos, palengvinimų tam neieškojo (apsunkinimų nei nebuvo), o to vietoj daugelis išsiugdė įsitikinimą, kurio rezultatas — pirma minėta seselės nuomonė apie "pagoniškų" vardu įtaką Lietuvos likimui...

Ne "pyragus raikęs" redaktorius, bet "Daugailio" bendrininkai, ar gal kartais ir jis pats, yra daugiausiai pasidaravę, kad Amerikos lietuviškų mokyklų mokytojos buvo atgrasytos nuo objektyvaus Lietuvos pažinimo.

Pagaliau tvirtina, kad "tūli redaktoriai" kreipėsi į kongregacijas, prašydami palengvinti įvažiuoti į Ameriką, ir tos pagalbos susilaukė, o dabar, girdi "atranda dirvą įžaidinti tas pačias įstaigas".

Be reikalo "Dr. Daugailis" čia vartoja daugiskaitą, nes tam atveju visiškai pakanka vienskaitos.

Ta pagalba, apie kurią "Dr. Daugailis" kalbą, tikrai buvo parūpinta, ne asmeniškai prašymu, o katalikų srovės žmogaus pastangomis, tačiau, kai tik srovės vadai apie tai patyrė, ji buvo tuč tuojau, net telegrama išlaidų nesigailant, atšaukta, o kai tas "tūlas redaktorius" vis dėlto atvyko į Ameriką, tai tą patį vakarą prisistatė srovės delegatai, kurių pasimatymo svarbiausias tikslas buvo — įtikinti tą "tūlą redaktorių", kad jis, Dieve gink, nepasakotų ir nerasytų, kaip ta... pagalba buvo "suteikta". Tačiau "Dr. Daugailis" neiškenčia neaukaus "vilko iš miško". Patartina jam pasiteirauti pas srovės bendrus ir įsitikins, kad ši istorijėlė šantažui visiškai netinka, nes pačių sugadinta...

V. R.

PERSPEKTYVOS Naujojo Anglijo

I šiaurę nuo Bostono keliose Naujosios Anglijos valstybėse yra pasklidusių gana daug nuo seniau čia gyvenančių lietuvių. Pas juos pastaruoju metu yra atvykusių tremtinių iš Vokietijos, kurie, kaip pas pajėgia, mėgina kurtis naujose sąlygose. Uždarbiai čia gal kiek žemesni kaip didmiesčiuose, bet ir išlaidos mažesnės, nes daugumoje atkrinta važinėjimui ir darbovietes, o be to, ir butai pigesni. Našvėje ir Mančesteryje N. H. prie tekstilės ir batų fabrikuose vidutinis savaitės uždarbis siekia 45 dol. Mėsos perdirbimo bendrovėse, baldų fabrikuose — 55 dol. Plytinėje prie Mančestery grupė trmetinių vasaros metu per savaitę įvardavo iki 100 dol., o dabar, sezonui pasibaigus — 65 dol. už 5 dienas. Butų kainos — nuo 10 iki 25 dol. per mėnesį. Vietos tremtiniai, susirašinėdami su didmiesčiuose gyvenančiais, pastaruoju metu gauna ypač daug užklausių apie įsikūrimo galimybes šiaurės rytų valstybėse. Dauguma didmiesčių gyventojų po paskutiniųjų nepalankių Korėjos įvykių pradeda visai rimtai svarstyti persikėlimo klausimą. Žinoma, patarti tuose reikaluose yra sunku. Šiame krašte kiekvienas yra savo likimo kalvis, tuo tarpu galys džiaugtis, kad darbo niekur netrūksta — kaip didmiesčiuose, taip ir miesteliuose.

K. Da.

TREMTIS

Vienintelis lietuviškas laikraštis Vokietijoje. Eina nuo 1950 metų liepos mėnesio pradžios, kas savaitę. Leidžia ir redaguoja žurnalistas SIMAS MIGLINAS. Prenumeratos kaina Amerikoje ir Kanadoje — 50 centų vienam mėnesiui —

TREMTIES atstovai:

Visai Amerikai, išskyrus Chicagos miestą —
St. Nasvytis, 4579 W. 157 St., Cleveland 11, Ohio
Chicagos miestui ir Kanadai —
W. Stuoigis, 1114 Florence Ave., Evanston, Ill.

REMDAMI TREMTI, REMIAME VOKIETIJOJE
LIKUSIUS LIETUVIUS — BE UŽJURIO LIETUVIŲ PARAMOS JIE LIKS BE LAIKRAŠČIO!

Cleveland ir APYLINKĖSE

TREMTINIŲ GERADARIŲ VAKARAS

Sekmadienį, sausio 14 dieną 4:00 val. p. p. rengiamas tremtinių geradariams padėkos vakaras, kuris įvyks nebe Sachsenheim klubo patalpose, bet Public Auditorium didžiojoje salėje. Vieta turėjo būti pakeista, nes paskutiniu metu pasirodė, kad vakare dalyvaus daug daugiau svečių, kaip pradžioje galėjo būti numatoma.

Programoje: atidarymas (J. Daugėla) Clevelandan atvykę tremtiniai ir jų geradariai — trumpa apžvalga (J. Rimašauskas), svečių kalbos, padėkos organizacijoms už pagalbą, geradariams padėkos lapų įteikimas. Meninėje dalyje čiuurlionio ansamblio dainos, dirguojant A. Mikulskiui.

Po to vaizės ir šokiai iki 12 val. Tą pačią dieną abiejose lietuviškų parapijų bažnyčiose bus pamaldos už tremtinių geradarių.

LIET. INŽINIERIŲ DR. JOS SUSIRINKIMAS

Ivyks šeštadienį, sausio 13 d., pas inž. P. J. Žiūrį, Avon Lake Ohio. Išvykstama organizuotai — val. p. p. nuo šv. Jurgio bažnyčios.

KAUNAS

Batų taisymo dirbtuvė

1463 Addison Rd.
(prie Wade Park)

Savininkas

Kazys Ivanauskas
Iletuvis — naujakuris

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba raudondai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS
609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAIN 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

JONAS G. POLTER

Lietuvis
Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo sutelkiamas, nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: P.O. 1-6899

Mūsų specialybė
virtuvių, vonių, arkų ir
spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba
dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

PAGERBĖ JUOŽĄ KIEDĮ

NEW YORK CENTRAL RR. Collinwood Car Machin skyriaus darbininkai prieš kiek laiko surengė išleistuvių vakarą į pensiją išeinančiam ten dirbusiam lietuviui Juozui Kiedžiui.

Į pobūvį be 30 jo artimųjų bendradarbių atsilankė ir vyriausias viršininkas. Vakarą organizavo jo tiesioginis viršininkas Tommy Wi ir pavaduotojas Ed. Rider. Po vakarienės buvo perskaitytas bendrovės generalinio formano Stonebrecherio pasveikinimas raštu — jis negalėjo pats dalyvauti. Atsisveikinant Juozui Kiedžiui įteikė ženklą su bendrovės įrašu ir 5 dolerius. Vakarienės dalyvavo ir jo draugai, senieji lietuviai ir naujai atvykusieji, kurie dirbo tame pačiame skyriuje.

Juozas Kiedis papasakojo, esąs gimęs 1888 metais, Gulbiniškių kaime, anais laikais buv. Suvalkų gub. Amerikon atvykęs būdamas 17 metų amžiaus, nenorėdamas tarnauti rusų kariuomenėje. Apistojęs Baltimorėje, kur nesisekė surasti pastovaus darbo. Dirbinėdamas siuvalkose, kiek apsitvarkęs ir atvykęs į Clevelandą, kur 5 metus dirbęs Erie traukinių remonto dirbtuvėse, o paskui gavęs darbą NYC geležinkelio bendrovėje, kur ir dirbo 33 metus, iki pensijos. Per visą laiką ten dirbė apie 30 lietuvių. Kiedys mano, kad tų sudarytas lietuviams geras vardas ir dabar atvykusiems neblogai pramynės takus į šią bendrovę. Dabar ten dirba jau arti 50 lietuvių tremtinių.

Lietuvių visuomenės judėjime Kiedys irgi dalyvavęs — šv. Jurgio ir šv. Kazimiero draugijose. Dabar yra Lietuvių Piliečių klubo narys ir dalyvauja jo parengimuose. Jo du sūnūs gerai kalba lietuviškai. Su Lietuvių liksiais giminėmis palaikęs ryšius iki 1939 metų. Neužmiršdamas brolių tremtyje rėmė juos pinigais, maistu, drabužiais. Išrūpino trims šeimos dokumentus atvykti į Ameriką, iš kurių Elžbieta Kilaitienė ir dabar gyvena jo namuose.

Kiedis tvirtai išlaikęs lietuvišką būdą ir lietuvišką širdį. 47 metai Amerikoje nepajėgė palaukti lietuvių. Apie Lietuvą jis sapnuoja ir dabar. Amerikoje nežadėjęs gyventi ilgiau kaip 10 metų. Žmona irgi lietuviė, kalba gražiai tarmiškai lietuviškai. Gyvena savamane, Dillibough Ave.

Juozas Kiedis apgailestauja, kad lietuvių tarpe per mažai esą santikos, dėl to jis dabar jau mažai ir bedalyvauja lietuvių visuomeniniam gyvenime...

J. Kazėnas.

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo programa DIRVOS spausdinimo priemonės pagerinti aukšto šie skaitytojai:

Palubinskas Vl., Cleveland \$1.00
Liorentaitė Ant., Chicago, 2.00
Milaknis A. Dr., Chicago 1.00
Gilydis Alf., Detroit, Mich. 2.50
Gramba A., Cambridge, Pa. 1.00
Slajus Juozas, Chicago, Ill. 1.00
Papartis Teodoras, Chicago, 1.00
Bačiulis Vladas, Cleveland, 1.00
Lukas A., Cleveland, 1.00
Velyvis Kazys, Cleveland 1.00
Sakalas J., Cleveland. 5.00
White T., Brooklyn, N.Y. 1.00
Dačinskas J., Boston, Mass. 1.00
Čepukaitis J., Cleveland. 1.00

SUNŲ SAVININKAMS

reikia pasiskubinti iki kito šeštadienio išsiimti šiemetams šunų leidimus. Vėliau imantiesi jau turės mokėti baudas. Leidimų mokestis šunims \$1.00, kašmės \$3.00. Leidimai išduodami teismo rūmuose arba pagalbiuose biuruose, kurių čia paminim tik keletą: 4138 Pearl Rd., 15509 Lorain Ave., W 117 & Detroit Ave., 10638 St. Clair Ave., kampas Cedar & Lee Rd., 14340 Euclid Ave (City Hall), 22530 Lake Shore Blvd. South Moreland U Lee Rd. (Town Hall).

Jokubaitis V., Cleveland, 1.00
Zdanis A., Bedford, Ohio, 1.00
Bertulis Eug., Los Angeles, Cal., 1.00
Olis A. A., Chicago, Ill. 4.00
Maurutis Vyt., Waterbury, Conn., 1.00
Krukienė Eug., Grand Rapids, Mich., 2.00

APLEIDŽIANT MIESTĄ

pigiai parduodami namų reikmenys ir baldai. Priimtinos kainos. skambinkit telefonu: WAashington 1-3567

ISNUOMOJAMAS KAMBARYS

su visais patogumais, vienam arba vedusių porai. Kreiptis: 1029 E. 68 St.

TARNYBA MOTERIAI

pageidaujant gražaus buito atskiro kambario, atskiros lovos sutinkant atlikti ruošos darbus ir skalbti. Turi męgti vaikus 2 ir 4 metų amžiaus, 5½ dienos, ketvirtadiens po pietų ir sekmdienis laisvi, \$25 savaitė. Visi modernūs elektriniai įrenginiai. EV 1-3857

RKO Keith's 105th
Jackpot su James Stewart ir Sausio 10 — 13 "I Won the Barbara Hale.

HARMAGEDON

Kada tas mūsų įvykis?
Kokios valstybės jame kovės?
Ir kas galų gale laimėjo?
Ir Jūs esate nuoširdžiausiai kviečiami išgirsti tos paskaitos vokiečių kalba
SEKMD., SAUSIO 14 D.,
3:00 val. p. p.
Sekmos Dienos Adventistų bažnyčioj
3161 West 14th St.
antras blokas nuo Clark.

Kas savaitė dvi paskaitos — sekmadieniais 3:00 val. p. p. ir antradieniais 7:30 val. vak — šventraščio temomis. Kalbėtojas J. E. Neufeld. Vokiečių kalba.

Sveikinimai ir Linkėjimai Mano Draugams

MARGARET McCAFFERY COUNCILMAN

22-nd Ward

The SUPERIOR

Savings & Loan Association

6712 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. HE 1-2498

STATEMENT

December 30, 1950.

ASSETS

Cash and U. S. Government Bonds	\$ 952,914.99
Stock in Federal Home Loan Bank	23,000.00
First Mortgage Loans — Including G. I. and F. H. A.	2,448,499.10
Real Estate Sold on Land Contract	2,556.35
F. H. A. Remodeling Loans	7,816.79
Office Building — Less Depreciation	14,000.00
Other Assets	1,217.20
	\$3,450,004.43

LIABILITIES

Savings Deposits	\$2,729,050.24
Loans in Process	74,651.08
Advances from Bank	175,000.00
Advances by Borrowers for Taxes and Insurance	38,351.65
Other Liabilities	9,741.36
Permanent Stock	134,622.42
Reserves and Undivided Profits	288,587.68
	\$3,450,004.43

SVEIKINIMAI IR GERIAUSI LINKEJIMAI

Mūsų Draugams ir Rėmėjams

THE TROY LAUNDRY & CLEANING COMPANY

ISTEIGTA 1873

2561 — 2581 East 50th St.

UT 1,2900

RADIATORIAUS LAŠĖJIMĄ KAIP BURTININKAS SUSTABDO!

LUSCO
plastinė užkamša

PARDUODAMA VISOSE MILES AUTO KRAUTUVĖSE
▼ PASTOVUS 13014 Miles Avenue * 5355 Broadway
▼ VALO UŽKAMŠA 669 East 185th Street
▼ TINKA SU KIEK 4444 Mayfield Road
VIENU SKYSEIU 689 Broadway * 5990 Euclid Avenue
PAGAMINTA LUSCO, INC. CLEVELAND 3, OHIO

MONCRIEF SILDYMAS

Clevelando namų savininkų pasirinkimas per daugiau kaip 50 metų. GAS — OIL — COAL

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCJA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose. Sutaissu paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515
WM. DEBBS PAINTING CO.
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J. SAMAS. JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Ziedų, Laikrodžių ir visokių gražuolių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENdicott 1-1763

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4466.
 Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: LEdis 1-747). — Redaktorius Balys GAIDŽIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7400).

DVEJOS METINĖS

ŠIOMIS DIENOMIS esame tarp dvejų metinių. Antradienį, sausio 9 dieną, suejo septyneri metai nuo pirmojo ir paskutinio nepriklausomos Lietuvos Respublikos Prezidento Antano Smetonos mirties. Ateinančiame pirmadienį, sausio 15 dieną, sueis dvidešimts aštuoneri metai nuo Mažosios Lietuvos dalies — Klaipėdos krašto — sukilimo ir prisijungimo prie nepriklausomos Lietuvos.

Septintosios ar dvidešimts aštuntosios metinės nėra: pagal papročius jubiliejinės tad praeina pro jas be platesnio masto paminėjimų, prisimindami tačiau tuos įvykius su tokiu pačiu jų vertinimu, kaip tai būtų ir didelėse jubiliejinėse iškilmėse.

MIRTIS pati savaime nėra toks įvykis, kuris būtų minėtinas lygiai, kaip tie įvykiai, kurie tautoms ar žmonijai neša žymių gyvenimo permainų. Mirties metinių proga minimas ne pats žmogaus gyvenimo pabaigos faktas, bet tas žmogus ir tas gyvenimas, toji darbų eilė, kurie pasibaigė minėtajai mirties dieną.

Prisimindami šiandien prezidentą Antaną Smetoną norėtume pakartoti A. Olio pernai Clevelande pasakytus žodžius:

"Jis buvo kontroversali figūra. Jis turėjo daug draugų. Turėjo ir priešių. Kaip ir kiekvienas politikos veikėjas."

Ir Abrahamas Lincolnas Amerikoje buvo kontroversali figūra. Jis turėjo daug draugų, bet turėjo ir tokių aršių priešių, kad buvo pagaliau nužudytas.

Praėjo laikas, priešų prieštatai sunyko, liko tik visuotinė pagarba tam žmogui, kuris išlaikė šio krašto vienybę, nors ir gyvybę dėl to paaukojo.

Antaną Smetoną mes žinome kaip tos susipratimą, už vieningą bendradarbiavimą kovojantį už Lietuvos laisvę ir Lietuvos tautą, už tautos gerovę.

Žinome ir jo politinių priešininkų užmetimus bei kaltinimus. Kai jį pažinome čia, mūsų tarpe, mes matėme, kad visos jo pa-

stangos yra paskirtos tik Lietuvai iš laimės, o čia, be jokių kitų tikslų. Mes matėme, kad tai yra garbingas žmogus, mes jį gerbiame.

Tau šiandien kontroversijos apie jį tils-ta. Aš tikiu, kad ilgesniam laikui praėjus, istorija šaliau vertins jo darbus, ir prie-kaištai, kaip ir Lincolno priešų, bus nutūlę, o pagarba pasiliks ir iškils."

Nėra reikalo ką nors bepridėti prie šių minčių, kurios atitinka kiekvieno šaliau galvojančio lietuviu mintis. Gal bent tik tiek, kad dar ir šiandien esama reikalo va-lyti taip dar netolimos praeities vaizdą nuo šen bei ten pasitaikančių neatsakingų ištėp-lyjimų, kurių vertė, žinoma, ne didesnė, kaip tie Amerikos vaikų tėplovėjimai ant langų Visųšventės išvakarėse...

NEDŽIAUGSMINGAS mintis atveda ir Mažosios Lietuvos anų metų laimėjimo prisiminimas. Ne tik todėl, kad šiandien visa Lietuva pergyvena dar didesnę nelaimę. Taip pat ir todėl, kad laisvųjų lietuvių tarpe, pačiose mūsų viršūnėse Mažosios Lietuvos žmonių noras aiškiai ir regimai būti drauge u visa Lietuva, susilaukia atstumiančio aki-broškio. Mažosios Lietuvos atstovo buvimas Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Kamiteto narių tarpe Lietuvos išlaisvinimo nei pa-lengvintų, nei apsunkintų — ne dėl to tas klausimas yra iškylęs. Tai būtų tik simbolis, kad ir Mažoji Lietuva, šimtmečius gyvenusi atskirą gyvenimą ir tik trumpą laiką bei iš dalies tepatavusi draugę su visa Lietuva, dabar, didžiosios tautos nelaimės metu, vieno veikia su visa tauta. Kam toks simbo-lis galėtų pakenkti? Nebent tik visokių vokiškų "Memelbundu" ir panašių organi-zacijų propagandinės veiklos sėkmingumui.

Todėl užsispyrimas neleisti susikurti tam vieningumo simboliui, paaiškinamas tik trumpalaikės reikšmės teturinėmis vienos grupės išskaidavimais, yra lyg ir paniekini-mas to pasiryžimo, kuris buvo parod-tas prieš 28-erius metus, paniekinimas tada pralieto sukilėlių kraujo ir paaukotų gy-vybių.

Audros, aitvarai ir vaikų namai Stamforde

Stamfordo (Connecticut) ir apylinkių lietuvių kolonijų pesi-mistai laukia audros ir patvynio sausio 20 dieną. Mat, tada čia numatomas Stamfordo Lietuvių Bendruomenės koncertas — ba-lis, kurio programoje dalyvaus visų susidomėjimą kelias Aitva-rų kvartetis iš New Yorko.

Kodėl tie pesimistai taip gal-voja? Ogi todėl, kad vieną kartą jau taip atsitiko su tais Aitva-rais... Šis koncertas buvo numatytas lapkričio 25 dieną. Bet Ait-varams pakilus skristi į Stam-fordą, kilo tokia audra ir toks po-tvynis, kad net patys rengėjai nei su laivėliu negalėjo į salę pa-klūti. Pagaliau, salė buvo užim-ta nuo potvynio evakuotiems laikinai priglausti.

Optimistai sako, kad šį kartą nei audros, nei potvynio nebū-sia, nes anoji tai buvusi Dievo ryškštė Stamfordui už perdidelį pasikėlimą į puikybę. Atsiet, kam buvo užsimanę Aitvarus išgirsti pirma, negu New Yorkas, kur pirmas jų koncertas-bus tik šį sekmadienį, sausio 14. Bet nieko nepadarysi. Stamfordas dažnai linkęs didiesiems mies-tams nepasiduoti ir tas jam kar-tais net pavyksta...

Kada Mr. Hoover ir kitokio plauko izoliacionistai prašneko apie tai, kad reikia palaukti, kol bolševikai teiksias pasirodyti prie-

Amerikos krantų, tai Stamfordo vaikai padarė toli siekiančias iš-vadas ir pradėjo... nacionali-zuoti namus! Užėmė seno ame-rikono Kliukinsko namus ir šei-mininkauja!

Erdviame rusų daro skautų su-eigas, minėjimus, šeštadieniais mokytojo J. Rutkausko vedamo-je mokykloje mokosi lituanisti-kos dalykų. Šeiminkui nieko kita neliko, kaip išgriauti ar nu-kelti kliudančias užtvanas, kad "lietuviukams daugiau vietos bū-tų". Ir šeiminkė su atlaidžia šypsena žiūri į mūsų priaugan-čios kartos (įvairius, žinoma...) energijos pasireiškimus.

Kai prie Kliukinsko namų vie-toj dviračių stovi automobiliai, reiškia Balfio arba Lietuvių Ben-druomenės "mytingą laiką".

Stamfordas ne vien posėdžiau-jas, bet ir dirba. Balfio skyrius nuosimėiais (tikriausiai!) ir kie-kiau (labai galimas dalykas) bus pralenkęs daugybę kitų, net ir didelių kolonijų, savo aukomis. Neseniai pasibaigęs Balfio va-jus davė 550 svarų drabužių ir 87 dolerių pinigais. Stamfordo Lietuvių Bendruomenė, vos tik susiorganizavus, griebė už ragų ir kiek nerangius kultūrinius rei-

kalus. Rezultate turime, be kit-ko, lietuvišką mokyklą su 15 remti, ir tuos pinigų perdavę "studentų" Yra ir tokių (iš vie-tinių vaikų), kurie čia vos pra-

deda lietuviškai mokytis. Suau-gusieji irgi nepamiršti. Jiems nuotaikingai suburti ruošiamas koncertas — balis, kaip minė-jome, ir numatyta dar kitų kul-tūrinių pramogų.

Dėl pavyzdingos veiklos Stam-fordų lietuvių kolonija ir jos daugiau ar mažiau matomi se-nieji ir naujieji veikėjai verti sakytum, bet kurio laikraščio atskiro numerio. Ne dėl rekla-mos, bet dėl pavyzdžio kitoms kolonijoms. Ypač didžiosioms...

Braživilius

Štai kaip sutiko

NAUJUS METUS!

Keliolika Chicago lietuvių verslininkų buvo susirinkę pas Kuraičius Naujų Metų sutikti. Jų tarpe buvo ir Lietuvos konsulas P. Daužvardis.

Po Kuraičio ir dr. Daužvardžio pasakytų kalbų, kuriose buvo ne tik pareikšti linkėjimai, bet ir pasiūlyta, kas dedasi tuo me-tu, kai žengiama į antrąjį šimt-mečio pusę, susirinkusieji neuž-miršo ir varge tebesančių tau-tiečių: čia pat sumetė \$126.00 stovyklose dar vargstantiems pa-ko, lietuvišką mokyklą su 15 konsului Daužvardžiui nusiųsti Balfui jo seimo praga.

NEMUNAS - LIETUVOS NUGARKAULIS

MAŽOSIOS LIETUVOS SUKILIMO

28-jų metinių proga

Nuostabi yra Lietuvos geopo-litinė raida. Vien tik žvilgsnis į jos žemėlapi parodo, kokie ve-jai ir skersvėjai patė ir pučia aplink ir per ją.

Viduramžiais išplėtusi savo imperijos ribas iki netoli Mask-vos ir Juodosios jūros, savo to-lerantiškon globon paėmusi di-delius plotus slaviškos erdvės, šimtmečiais negalėjo suglausti vias savo etnines sritis, nega-lėjusi sutrukdėti vakaruose ir šiaurėje išgalėti vokiečių kry-žiuočių ir kalavijuočių orde-nams, pagaliau likusi pati be-veik atstumta nuo Baltijos jū-ros kranto.

Lietuvos likimas yra tolygus garbingos ir turtingos šeimos likimui, kada, plėšikams tėvus apiplėšus, užaugę vaikai atpa-ržįsta pas kaimynus jiems pri-klausantį turį ir daro pastan-gas jį atgauti. Ir stebisi patys vaikai, kokie turtingi buvo jų tėvai, kad jų turtais taip iškilo nedori kaimynai...

Kitados Lietuvos pašonėje tū-nojusi Maskva šiandien pasau-liui graso, buvusi mažesnė Len-kija į dideles valstybes nešasi, o lietuviškų prūsų vardu nei vadovaujanti vokiečių valstybė vadinas (Preussen)...

Galime sakyti, kad šiandien nėra nei Vilniaus krašto, nei Klaipėdos krašto, o yra tik vie-na Lietuva, prispausta kruvinu mąskolių batų, — žiauriausią priepasaudą kenčianti Lietuva, dėl kurios gyvybės ir laisvės tu-ri būti kaupiamos mūsų jėgos ir pastangos. Bet mes negalime užmerkti akių dėl senų žaizdų, kurios vėl gali prasiverti, kai reikės atkurti Lietuvos valsty-bę. Juk mes esame laisvi tarti viešą žodį, o ką mes darome, ka-da lenkai šaukte šaukia, kad Vilnius yra Lenkijos miestas (jie net laikraštį Londone lei-džia vardu "Wilno i Lwow")? Tylėjimas — pripažinimas. Ir ar galime save pateisinti silpnu dėmesiu Mažosios Lietuvos li-tuvams Vokietijoje, kai jie Klaipėdos krašto vokiečių organi-zacijoms ir mums žinomus "Me-melbundus", kuomet Mažosios Lietuvos Taryba mūsų silpnai materialiskai palaikoma?

Neišvengiamo trečio pasaulio karo repeticija vyksta Ko-rėjoje. Brestė žūbtinė kova tarp demokratijos ir despotiz-mo. Toje kovoje išsispres ir Lietuvos likimas. Būkime pasi-ruošę tą likimą tinkamai su-tikti.

Kiek liečia Mažąją Lietuvą, Potsdamo konferencijos nuta-rimas, atskiriant nuo Vokietijos Rytprūsius ir padalinant į dvi dalis, iš dalies teisingas. Tik Lietuva gali būti teisėta pre-tendentė į šiaurinę Rytprūsų dalį su Karaliaučium, Įsrute, Gumbine ir Tilže, — į tą kraštą, kurį patys vokiečiai seniau ofi-cialiai vadino Litauen vardu. Tai Mažosios Lietuvos sritis, kuri dabar priklauso tiesiog Maskvai. Čia Lietuva turės il-gesnę sieną su Lenkija, kuri vi-somis keturiomis stengsis išlai-kyti jai priskirtas buvusias "vo-kiškas" sritis. Tad ir mums ten-ka skaitytis su atbūndančios Vokietijos galimais siekimais atgauti visas "vokiškas" sritis iki Nemuno.

Prieš 28 metus, sausio 15 d. Klaipėdos krašto lietuvių pasi-

sekės sukilimas buvo tik dalinis Mažosios Lietuvos atvadavimas. Dabartinei lietuvių tautos kar-tai artėja proga atstatyti Lie-tuvą su laisvais abiem Nemuno krantais, o ne palikti jį toki, kaip ligšiol buvo. Nemunas nu-senų senovės teka per etninę Lietuvos žemę, pro lietuviškas sodybas. Kaip ir jo didelis ba-gesnis sieną su Lenkija, kuri vi-somis keturiomis stengsis išlai-kyti jai priskirtas buvusias "vo-kiškas" sritis. Tad ir mums ten-ka skaitytis su atbūndančios Vokietijos galimais siekimais atgauti visas "vokiškas" sritis iki Nemuno.

Prieš 28 metus, sausio 15 d. Klaipėdos krašto lietuvių pasi-

Prieš tris mėnesius Dirva pa-skelbė naujų skaitytojų organi-zavimo tulką. Buvo kviesti į tą tulką prisidėti visi, kuriems rū-pi, kad Dirva būtų daugiau skai-toma ir jos mintys plačiau pa-skleistos.

Jau praėjo trys mėnesiai ir sa-vaime suprantama, kad talkini-kams, taip pat ir kitiems, yra bent kiek idomu, kaip ta talka sekasi ir koki jos rezultatai.

Sausio 6 dieną padėtis buvo tokia: užregistruota 242 nauji skaitytojai. Tiesa — jų dalis prenumeratą užsimokėjo ne už visus metus, o tik už pusmetį, arba tik už ketvirtį, žadėdami at-pažinti prenumeratą kiek vėliau. Tie ir dovanų paskirstymo tas-da gavo ne pilnus, o tik po atitinkamą dalį. Kai kurie savo prenumeratorius įmokėję jau da-bar papildė ir jiems išduota pa-pildoma taškų dalis. Tuo tarpu pilnų dovaninių taškų išduota 186, kurie tačiau, kaip minėta, yra paskirstyti tarp 242 naujų skaitytojų. Tiek pat išduota ir platintojų dovaninių taškų, kurie dalis yra pasisiskirsčiusi tarp platintojų, kita dalis tenka tiems naujiems skaitytojams, kurie už-sisakė patys, be tarpininkų.

I talką įsijungę nuolatiniai mūsų atstovai ir paskiri skaity-tojai. Skelbdami talką, galvojo-me, kad naujų prenumeratorių daugiausiai gali ateiti iš didžiųjų Amerikos lietuvių kolo-nijų — Chicago, Brooklyn, De-troit ir kt. Pasirodė tačiau vi-sai kas kita: gausiausias naujų skaitytojų šaltinis pasirodė ti-limoji Australija! Visos didžio-sios Amerikos kolonijos, propor-

Kaip vokiečiams reikia atsi-sakyti nuo kryžiuotiškos poli-tikos "Drang nach Osten" ir užmiršti anų dainą "Nach Os-ten geht unser Ritt!" (Į rytus eina mūsų joja!), taip lenkams reikia džiaugtis išlaisvintais abiem Vislos krantais, daugiau garbinti savo "Matka Boska Czeszchowska", bet ne juokinti pasaulį pretenzijomis į Lie-tuvos sostinę Vilnių (ir ukrainų Lwiv), siekiant Nemuno žemių, garbinant lietuvišką Aušros Vartų Dievo Motiną.

O mums aukščiausiu politikos siekimu ir keldžiu turi būti laisvi Nemuno krantai. Atsi-kursiančioji nepriklausomoji Lie-tuvoj nei Nemunas, nei Šešupė neturi eiti valstybės sienų pa-reigų!

Ed. Karnėnas

Kaip vyksta mūsų paskelbtoji talka

mingai bent pirmąjį užsibrėž-tąjį laipsnį. Ypač reikėtų atkreip-ti į tai dėmesį toms kolonijoms, kurios savo gausumu toli pralen-kia Australiją. Čia, tikrai žinom, yra dar daug potencialių Dirvos draugų, kuriems dėl įvairių ap-linkybių neteko suėti su ja į kontaktą. Čia mes kreipiamės ypatingai į tuos skaitytojus, ku-rie įvairiomis progomis mums rašo: "Kas gi būtų, jei nebūtų Dirvos! Tai bene vienintelis laik-raštis, kuris apie svarbiuosius lietuvių reikalus atvirai ir dra-siau pakalba."

Nedrįstame girtis, kad Dirva šiuo atžvilgiu jau tobula, bet stengiamės, kad ji bent siektu būti tokia, kaip čia sakoma.

Todėl ypač tuos, kurie šias Dirvos pastangas įvertina, ir pripažįsta jų reikalingumą, kvie-čiame irgi pasistengti, kad ir kiti, kurie iš laikraščio maždaug to paties laukia, turėtų pro-gos pažinti Dirvą. Tai būtų dvi-gubas patarnavimas bendram reikalui, nes tai ne tik stiprintų patį laikraštį, bet ir plačiau paskleistų tas mintis, kuriomis pa-sidžiaugiate — o juk tai ir yra svarbiausias laikraščio ir šios talkos tikslas.

Daugumas talkininkų šalia sa-vo prenumeratorus yra atsiuntę dar po 2 ar 1 prenumeratą. Pa-daugėjo ir tokių, kurie atnaujin-dami prenumeratą skiria auکو Dirvos spausdinimo priemonėms palaikyti bei tobulinti.

Esame įėję į ketvirtą ir pasku-tinį talkos mėnesį. Iki paskelb-tųjų dovanoms gauti skaičių dar stinginga mažiausiai 64 naujų pil-nųjų metinių prenumeratorių. Tad lygiai ligšioliniams talkininkams, lygiai tiems, kurie rengėsi, bet ligi šiol dar neprisirengę prisidėti prie šios talkos, dabar pats laikas dar pasidaruoti ir prisidėti, kad ši talka pasiektų lai-

BROOKLYNAS IR DETROITAS LAUKIA LINKSMŲ VAKARŲ

Brooklynio lietuvių jau šį sek-madienį rengiasi būriais traukti į... AITVARŲ koncertą. Ait-varai, tai muziko Mrozinsko su-organizuotas kvartetas, kurio koncertas įvyks sausio 14 die-ną. Sau į talką jie dar pasikvie-tė iš Bostono Henriką Kazinską ir Antaną Gustaitį, taigi užtik-rinta, kad šį sekmadienį brook-lyniškiai turės vakarą su puikia programa.

Detroito linksmas vakaras nu-matomas pora savaitių vėliau — sausio 28 dieną, 4 val. Armėnų salėj, kur clevelandiečiai vaidins linksma trijų veiksmų komedi-ją — Moterims neišsimeluosai. Šį sekmadienį to vakaro ren-gėjai — ALT Sąjungos 4-tas skyrius šaukia tik paskutinį pasirengiamąjį susirinkimą, kuria-me bus pasiskirstyta, kas ka tu-rės atlikti, kad vakaras būtų sklandžiai suorganizuotas.

Tiesa, šis susirinkimas ne vien-tam šaukiamas. Susirinkime nu-

matoma ir metinė valdybos dar-bų apyskaita, taip pat ir valdy-bos šiemetams rinkimai. Tai-varai, tai muziko Mrozinsko su-organizuotas kvartetas, kurio koncertas įvyks sausio 14 die-ną. Sau į talką jie dar pasikvie-tė iš Bostono Henriką Kazinską ir Antaną Gustaitį, taigi užtik-rinta, kad šį sekmadienį brook-lyniškiai turės vakarą su puikia programa.

Detroito linksmas vakaras nu-matomas pora savaitių vėliau — sausio 28 dieną, 4 val. Armėnų salėj, kur clevelandiečiai vaidins linksma trijų veiksmų komedi-ją — Moterims neišsimeluosai. Šį sekmadienį to vakaro ren-gėjai — ALT Sąjungos 4-tas skyrius šaukia tik paskutinį pasirengiamąjį susirinkimą, kuria-me bus pasiskirstyta, kas ka tu-rės atlikti, kad vakaras būtų sklandžiai suorganizuotas.

Tiesa, šis susirinkimas ne vien-tam šaukiamas. Susirinkime nu-

DIRVA, Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4466. Issued in Cleveland every Thursday. Editor Vincas RASTENIS. Assistant Editor Balys GAIDŽIUNAS. Entered at Second-Class matter December 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00, in Canada — \$4.50 (5.00 Canadian dollars), elsewhere — \$5.50. DIRVA išleina kiekvieną ketvirtadienį Clevelande. Leidžia Ohio Lietuvių Leidybos B-vė. Prenumeratos kaina metams, mokant iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, (5.00 kanadiški doleriai), kitur — \$5.50. Galima mokėti ir dalimis, pradedant bet kurio mėn. laiku.

K. R., Dover, Del.